

LITERÁRNA JAR

*Andreja
Čiliaka*

Antológia víťazných prác 2024

LITERÁRNA JAR

*Ondreja
Čiliaka*

Antológia víťazných prác 2024

Hornonitrianska knižnica
v Prievidzi

Literárna jar Ondreja Čiliaka 2024. Antológia víťazných prác.

Copyright © Kolektív autorov, 2024.

Všetky práva vyhradené.

Editor Marek Mittaš

Titulka Kristína Belovičová

Grafická úprava Kristína Belovičová

Fotografie Freepik a Onlyyouqj

Neprešlo jazykovou úpravou.

Vydala Hornonitrianska knižnica v Prievidzi

2024

Prievidza

REALIZOVANÉ S FINANČNOU PODPOROU MESTA PRIEVIDZA.

Umiesťovanie

SENIORI NAD 60 ROKOV

POÉZIA

1. Kvetoslava Hrašková
2. Jozef Kmeť
3. Marta Lehetová

PRÓZA

1. Anna Trgiňová
2. Ľubor Jánošík
3. Milan Marko

DOSPELÍ NAD 18 ROKOV

POÉZIA

1. Juraj Medveď
2. Jaroslav Šimko
3. Dominika Belanská

PRÓZA

1. Henrich Fačkovec
2. Patrícia Mutňanská
3. Katarína Melišková

ŠTUDENTI DO 18 ROKOV

POÉZIA

1. Natália Korineková
2. Nina Jančošeková
3. Dávid Ivan

PRÓZA

1. Gréta Ulická
2. Adela Bakošová
3. Michaela Žatková

ŽIACI DO 12 ROKOV

POÉZIA

1. Mateo Ďurina
2. Sofia Mária Danielovičová
3. Alica Bartoš

PRÓZA

1. Linda Majtáz
2. Peter Šrank
3. Lenka Klincová

Úvod

Aká bola Literárna jar Ondreja Čiliaka 2024?

Každý ročník Literárnej jari je v niečom iný. Diela totiž často reflektujú na situáciu okolo nás, ktorá sa dotýka citlivej duše autora. V tomto ročníku už trochu vyprchali spomienky na pandémiu a aj vojnové udalosti už v tvorbe nedominovali.

Autori nachádzali samých seba, vnútorný svet, cez ktorý sa snažili reflektovať na ich vlastné životy a postoje. Mnohí zablúdili hlboko do svojho vnútra a prebudili múzu, ktorá je už od Antiky povestnou iskrou, schopnou zapáliť plameň umenia.

Do tohto ročníka sa zapojilo 123 autorov a ich diela hodnotila porota v zložení Peter Šloser, predseda poroty, Iveta Pernišová, známa autorka SCI-FI a Marek Mittaš, člen PEN klubu.

Mnohí autori sa zapojili opakovane, niektorí dokonca získali aj lepšie umiestnenie. Aj to svedčí o snahe autorov pracovať so sebou, so slovom, s ich múzou. No a mnohí sa už do súťaže tento rok nezapojili, pretože sa im podarilo zrealizovať sen každého autora – vydali im knihu.

Autorov, ktorých porota v tomto ročníku ocenila ako inšpiratívnych pre ostatných a súčasne aj ako najlepšie diela tohto ročníka, si môžete prečítať v aktuálnom zborníku. Veríme, že to pre vás bude príjemný literárny zážitok a stretnutie s pravou múzou, ktorú každý autor trochu inak chytil za pačesy.

Hornonitrianska knižnica v Prievidzi mohla 21. ročník Literárnej jari Ondreja Čiliaka zrealizovať a aj vydať tento zborník vďaka finančnej podpore mesta Prievidza. Súčasnne veríme, že ako je Literárna jar Ondreja Čiliaka na scéne literárnych súťaží už 21 rokov, tak bude pokračovať aj v rokoch ďalších, s cieľom objavovať talenty, ktorých knihy budeme raz čítať v našich knižniciach.

Marek Mittaš

Hornonitrianska knižnica v Prievidzi

Obsah

UMIESTNENIE	5
ÚVOD	6
OBSAH	7
NAD 60 ROKOV	9
POÉZIA	9
Keby len...	10
Kolotoč láska...	11
Neodchádzaj - láska!	12
Pod povrch	13
Dôvera	14
O samote	14
Až dozrejú čerešne	15
Len tak	16
máj	18
PRÓZA	19
Rozvod a sny.	20
Mama	26
Dusno	31
NAD 18 ROKOV	32
POÉZIA	32
Kto som to bol	33
Pustá pustota	34
Dedičstvo	35
Búrka, o ktorej nik nevie	36
Hladina	38
Danzatora	39
Modlitba pre Sandalfona	40
divá čerešňa	41
DOKONALOSŤ	42
PRÓZA	43
Podivuhodné súdne rozhodnutie z okrsku Vonkatchewan	44
Ranná depresia vlastných snov	50
Prípad strateného hrdinu	57

DO 18 ROKOV	63
POÉZIA	63
Už sme odleteli	64
Básnik	65
Ofélia	66
Táto báseň nemá názov	68
Ivan Bukovčan - Kým kohút nezaspieva	71
Ján Botto - Smrť Jánošíkova	74
Ján Palárik - Zmierenie	76
PRÓZA	79
Posledné povstanie	80
Psí pohľad	84
Prehltnutá	87
DO 12 ROKOV	89
POÉZIA	89
Vybrané slová	90
Povolanie	91
Turistika	93
V zovretí lásky	97
Ihličie vonia ako radosť	97
Možno	98
Zajace	99
Lunka	99
Kuriatka	100
PRÓZA	101
Svet za zrkadlom	102
Vybrané slová a zmätok medzi nimi	104
Zvedavá kvapka	106

Seniori

NAD 60 ROKOV

Prezija

KEBY LEN...

Keby som tak trochu vedela,
to, čo dnes o svete viem,
tak by som snád' s vetrom letela,
opreteký každý deň...

Keby som o láske tušila,
to, čo dnes tušiť už smiem,
tak by som jej letkom letela,
v ústrety snád' každý deň...

Keby som tak trochu vedela,
keby som to čo len tušila,
ach, keby len!

Keby som tak trochu poznala,
všetko, čo poznať už smiem,
tak by som sťa jeden krásny sen,
prežila snád' každý deň.

Keby som tak trochu vedela,
keby som to čo len tušila,
ach, keby len!

Keby som tak trochu poznala,
všetko, čo poznať už smiem,
tak by som sťa jeden krásny sen
prežila každú deň ...

Ach, keby len!!!

KOLOTOČ LÁSKA...

Kolotoč láska, pohýna, ach.
Naskoč si láska, ak nemáš strach!
Kolotoč láska, bol dlho preč,
vrátil sa pre nás, tak mi neuteč.

Kolotoč láska, točí sa s nami,
vezie nás v ústrety nebu so snami,
kolotoč láska, nevráť sa dole,
odvez nás celkom, až celkom hore.

Kolotoč láska, kúsok od neba,
Smiem sa ho dotknúť, tak ako teba...
Kolotoč láska, je sveta žiť,
čo keby, keby len v siedmom nebi,
smel sa zastaviť...

Kolotoč láska, točí sa s nami,
vezie nás v ústrety nebu so snami,
kolotoč láska, ach nevráť sa dole,
odvez nás celkom, až tam celkom hore.

Kolotoč láska, krúť sa len krúť,
až v siedmom nebi chceme zosadnúť!
Kolotoč láska, nebeská púť,
hľa – siedme nebo, ráčme zosadnúť

NEODCHÁDZAJ - LÁSKA!

Láska, tá raz páli, páli, jak slnce nad nami.
Aj keď celá zhorím, neschovaj sa mi...
Zostaň ešte chvíľu v mojom náručí,
keď ťa niet, tak zvláštne hľadajú mi oči.

Bez teba je láska tak pusto na svete,
preto chráňte si ju, ako len viete!

Keď na nebi lásky, objaví sa mrak,
začnú sa diať veci čudne naopak.
Slzy z dažďa lásky štípu ako soľ,
keď tá veľká ľúbošť zhorí na popol...

Bez teba je láska tak smutno na svete,
preto strážte si ju, ako len viete!

Niekedy však láska štípe ako mráz,
keď chlad v jednom srdci zmrzne na ľad zas...
Neodchádzaj láska, volám snáď stokrát,
Keď aj musíš odísť, naspäť sa mi vráť!

Zostaň prosím navždy v mojom náručí,
nech ten príbeh lásky nikdy nekončí!!!

Kvetoslava Hrašková, 71 rokov, Handlová

POD POVRCH

Zapamätám si
Nádhery
Blízkych tvári
Slnečného dňa
Úsvitu aj súmraku
Chvíle úžasu
Z hviezdnych nocí
Presnívaných túžob a
Milovania

Naučím sa
Všetky múdrosti
Pretrpené
Zo sklamanej duše
Šedivosti hmly
Bolestnej únavy
Skončeného dňa
Jaziev vášne aj
Trosiek lásky

A neskôr
Keď už všetko
Budem vedieť
Naspamäť
A ozaj nadíde
Čas odísť
Čo mi bolo
Najviac milé a súce
Úctivo a obradne
Schovám si
Pod povrch

DÔVERA

Vietor

Nakričím do teba koľko unesieš
To silné naliehavé o sebe
Veď aj ty mi neodbytné
Lomcuješ svoje trápenia do uší

Ostatné poviem ti pošepky
Dôvera za dôveru
Keď budem načúvať
Čo šelestíš tichúčko
Vo svojej slabej chvíľke

O SAMOTE

Vedieš sám so sebou
Úporné ľúte boje
Brázdami vrások
Tiahneš ťažké voje

Do prázdnych rúk
Núkaš si nástroj múk
Do zajatia to je
Osamenie tvoje

Jozef Kmeť, 74 rokov, Prievidza

AŽ DOZREJÚ ČEREŠNE

Odtrhni zopár
zrelých čerešní,
spoločne ich budeme jesť,
kým sa vonku zošerí.

Schováme sa
v rozkvitnutej tráve,
naše divoké bozky
budú ako deti hravé.
Z červeného lupeňa
vytvorím ti srdce,
do neho napíšem,
milujem ťa vrúcne.

Aj drozdy utíchnu
na krvavej čerešni,
zhodia mi z konára
náušnice do dlaní.

Pozri sa na mňa,
dám si ich na uši,
povedz mi pravdu,
ako mi to sluší.

Vietor ich začne
pomaly uspávať,
keď si budeme
navzájom lásku vyznávať.
Konáre sladkých čerešní
stále voľne žijú,
len jarné mesiace
ich červenou maľujú.

LEN TAK

Verte,
som jednoducho skvelá,
aj keď to občas nevyzerá.

...

Čo občas robím?

...

Občas sa usmievam.

Len tak.

Bez príčiny.

Ingrediencie k šťastnému životu.

...

Občas mlčím.

Len tak.

Bez príčiny.

Hľadám v sebe ženskú dokonalosť.

...

Občas nadávam.

Len tak.

Bez príčiny.

Ústa dali nemú výpoveď.

...

Občas zaujúkam.

Len tak.

Bez príčiny.

Pozriem do zrkadla a hneď to prejde.

...

Občas sa búrim.

Len tak.

Bez príčiny.

Pózujem v roli búrlivého skazitela.

...

Občas som prudká.
Len tak.
Bez príčiny.
Dám si servítku na klávesnicu.

...
Občas milujem.
Len tak.
Bez príčiny.
Počúvam hlas svojho vnútra.

...
Občas plačem.
Len tak.
Bez príčiny.
Tvár vystavím do búrlivého dažďa.

...
Občas som hrozná,
veď každý to vidí,
ale sladká ako zrejúce hrozná
vo viniciach iných.

MÁJ

sype ružovo-biele lupienky
na zelený koberec
jeho vôňa dráždi telo
v srdci sa nevinná láska rozvíja
počas slávičieho škriekania
jediná a pravá
či je krásne a svet milý
či slzy kropia nežné líca
si tu pre mňa a ja pre teba

...

ak si so mnou
a vlievaš mi po kvapkách
svoj sladký prameň
šťastie mi prúdi po tvári
dobré si pamätám
ako si mi šepkal
za mesačného svitu
dávam ti celé svoje srdce
vtedy som sa cítila
ako v naozajstnom raji...

Marta Lehetová, 70 rokov, Hanušovce nad Topľou

Seniori

NAD 60 ROKOV

Róza

ROZVOD A SNY.

Zuzana vyšla z pojednávacej miestnosti súdu v sprievode svojho právnik. Otočila sa na neho a podala mu ruku.

„Ďakujem Vám. Bol ste výborný.“

Nedokázala zakryť svoju radosť. Odrazilo sa to aj na jej širokom úsmeve. Rozlúčila sa pozdravom. Bola taká šťastná, že nevedela, čo robiť. Keby nebola v budove súdu, určite by z celých síl zvyškla. A možno by si aj zatancovala.

So zdvihnutou hlavou vyšla pred budovu.

„Som rozvedená.“ Napísala správu, pridala usmiatého smajlíka a správu odoslala. Vzrušením bola stále viac a viac bez seba. V tej chvíli nevníkala bývalého manžela, ktorý pristúpil k nej a podával jej ruku. Ani tu ruku nevidela, tak sa vznášala vo svojich myšlienkach, ľahká ako obláčik nehy na oblohe. Prebrala sa až na dotyk manželovej ruky.

„Zuzana, „oslovil ju, „to mi ani nepodáš ruku?“ Začudovane hľadel na ňu.

„Nie,“ odpovedala a pyšne pohodila hlavou, „my dvaja si už nemáme čo povedať,“ dodala.

Obrátila sa mu chrbtom, ešte pyšnejšie zdvihla hlavu a kráčala opačným smerom. Nevidela ako nechápavo krúti hlavou nad jej správaním, ani to aká bolesť sa mu mihla v očiach. Ani to, ako sklonil hlavu a odchádzal zhrbený, akoby niesol na svojich pleciach bolesť celého sveta. Nič z toho nevidela, bola v myšlienkach pri svojom milencovi. Keby bola toto všetko videla, bola by pochopila, že ju jej ex manžel ešte stále miluje a z lásky k nej súhlasil s rozvodom.

No ona teraz kráčala do vidín nového života. Stále držala telefón v ruke, ale správu na ktorú čakala, neprišla.

„Prečo sa neozýva?“ Otázka ostala visieť vo vzduchu, nemal na ňu kto odpovedať.

Ostala pred budovou sama. A sama aj zostala. To však v tejto chvíli ešte netušila. Stále bola v zajatí svojej nevýslovnej radosti, vo svojom sne. Vo vidine spoločného života so svojim milencom. Jej radosť, jej eufória sa po hodine zbytočného vytáčania telefonického čísla stratila v nedohľadne.

Odrazu stratila silu. Viera v nový život sa taktiež niekde stratila. Zmocnil sa je pocit ničoty a osamelosti.. Osamelosť pomaly ale iste dávala svoju prítomnosť najavo a opantala jej myseľ. Ako tenká neviditeľná pavučina. Nevedela čo robiť. Rozvedená a opustená tak si teraz pripadala. Bol to pre ňu nový pocit. Vo svojom manželstve nikdy sama nebola. Vždy pri nej stál jej manžel. Myklo ju od strachu. Ostala stáť ako obarená. A kde ma vlastne ísť?

„No kde?“

Včera sa predsa dohodli, že zostane v ich byte. Trpký úsmev jej skrivil pery a znetvoril tvár.

„No“, povedala si v duchu, „v ich byte.“

Ich bol len vtedy, keď sa tam stretávali. Inak to bol jeho byt. Jej milenca. Podupkávala nohou na jednom mieste, avšak nedokázala pokojne stáť. Začala sa prechádzať. Päť krokov doprava, otočka, päť krokov naspäť. Podchvíľou však ostávala stáť, otáčala hlavu. Dúfala, že sa každú chvíľu objaví, ale on nikde.

„No tak kde si?“ V duchu posielala zúfalú otázku. A nádej. Ale stále nič. Nechodil.

Keby bola aspoň dnes ráno držala ústa, No ona nie. So smiechom manželovi povedala, že ju vidí v ich spoločnom byte posledný krát. Po veci si pošle niekoho, alebo mu zašle adresu, kde ich ma poslať. Naivka. Stará naivka.

„No kde si?“ opäť kričala v duchu na svojho milenca.

„Prídi.“ skríkla už nahlas, až sa sama obzerala, či to niekto nepočul. Nemal to kto počuť, stále bola sama. A on nechodil, a ani neprišiel. Nie len že neprišiel, ale ani telefón neráčil zdvihnúť. A potom už nemohol, pretože sa po nejakom čase z neho už len ozývalo:

„Účastník nedostupný, zavolajte neskôr prosím.“

Najradšej by svoj telefón šmarila na zem, alebo ešte lepšie jemu do hlavy. Pomaly jej začínalo svitať, ale stále sa bránila prijať skutočnosť. Skutočnosť, že milenc na ňu kašle.

Eufória pomaly ustupovala a nechávala v jej duši voľnú cestičku bezmocnosti. Eufória sa zmenšovala, bezmocnosť zväčšovala. Napokon zavolala svojej najlepšej priateľke. No od nej prišla len správa: „Som na porade.“

Po hodine bezcieľnej prechádzky nevedela čo robiť. Má ísť niekde do hotela alebo domov? Po chvíli uvažovania sa pobrala smerom k domu. Tam, kde si myslela, že už nikdy nevstročí.

S malou dušičkou otvárala dvere. Doma nebol nikto. Posadila sa v obývačke a nevedela, čo robiť.

„Cítim sa tu ako cudzinec“, šepkala sama sebe.

Takto si to nepredstavovala. Všetko sa vyvíjalo inak, ako si vysnívala.

Znovu sa ocitla v byte, kde prežila svoje najkrajšie roky, svoje manželské šťastie. Život zaľúbenej ženy. Tu vychovala dve dnes už dospelé deti. Teraz je rozvedená sotva pár hodín a v byte prežíva najhoršie muky svojho života. Doma. Trpko sa zasmiala. Tento domov jej už nepatrí. Sama si pred ním

zatvorila dvere a to riadnym tresknutím. Takým, že ich skoro vyvalila aj so zárubňou.

Vzdychla a podoprela si hlavu rukami. Začala sa cítiť zle. Ako neočakávaná návšteva, ako vyhnanec. Sklonila hlavu až na kolena a čakala. Mala čo robiť, aby sa nerozplakala ako malé dieťa. Dieťa, ktorému zobrali milovanú hračku.

Čas je veľký pán. Pán všetkého. Neberie do úvahy nič. Radosť, či starosť, lásku alebo bezmocnosť. Ide si svojou cestou. Žiadna prekážka ho nezastaví. Plynie pomaly, alebo rýchlo. A každému rovnako. Aj jej.

Teraz sedí vo svojom novom byte a v mysle defilujú príbehy jej života. Nevie prečo sa vždy vráti do tej chvíle na ktorú by najradšej zabudla? Vedela prečo. To jej vina sa vždy zjavila a zaplavovala celé vnútro výčitkami. Teraz darmo narieka, prehodnocuje. Nariekať mala vtedy, keď začala podvádzať svojho manžela. Ale v tom čase odháňala všetky výčitky. Nechcela do duše zasiať zrnko pravdy.

„A ako dopadla?“ nevyslovená otázka sa ozývala v miestnosti. „Tak ako nepredpokladala.“

To teda bol čas. Nerada spomína na tie chvíle novozískanej slobody. Pokorne musela skloniť hlavu pred manželom a doslovne prosiť, aby mohla nejaký čas zostať ešte v ich byte.

Jej milenec sa neozýval. A ani sa neozval. Bývali v jednom meste, pár chvíľ od seba. Jeho záujem o ňu po rozvoze zmizol, tak ako zmizne jarný sneh. Nebola pre neho už ničím. Pán bohatý.

Keď už stratila nádej na stretnutie s ním a deň za dňom utekal, pobrala sa za ním do práce. Jeho sekretárka bola z jej príchodu taká prekvapená, že ju bez problémov pustila ďalej. Tak ako veľakrát pred tým. Ach, keby bola vedela, čo ju čaká, určité by to už nespravila. Takú poníženosť v živote nezažila. Ten chladný pohľad, povýšenecký úsmev, ležérne sedenie v kresle jej jasne dalo najavo, čo bude. A to nemusel ani prehovoriť. A keď prehovoril! Dokázal povedať len jednu otázku:

„Čo ti ty robíš?“

Keby namaľovala svoje pocity ktoré sa jej v tej chvíli zmocnili, obraz by bol pestrofarebný. Jej bolesť by bola krvavočervená, jej prekvapenie šedé, jej bezmocnosť čierna, je poníženosť fialová, nádej bezfarebná. Ďalej už nechce maľovať. Pri jeho rozhovore sa jej srdce premenilo na kus ľadu. Dlho, predlho zostávalo zamrznuté, ľad si nedokázal nájsť cestu z jej srdca. A rozmrazuje sa veľmi pomaly.

Tak jej milenec sa vyfarbil ako najväčší klamár . A tá pretváрка. Sama dokonalosť. Pomaly ale isto jej začínalo v tej jej hlave lietajúcej v oblakoch svitať. Vtedy si uvedomila tie pohľady iných žien. Myslela si, že to robí závišť. Teraz vie, že závišť tam nebola. Tváril sa na začiatku ako nevinný baránok, v skutočnosti podlý vlk. Nebola nikdy pre neho dobrá.

Aj teraz videla na jeho tvári, že by najradšej zabudol na ich vášnivé chvíle, ktoré spolu prežívali. Zabudol na radosť, keď sa spolu smiali ako oklamali svojich partnerov, len aby mohli byť spolu. Zabudol na všetko

a predovšetkým na ňu. Po rozvode. Dovtedy nie. Všetko z jeho strany bolo klamstvo. Klamal od prvej chvíle . A ona to nevidela.

Aj teraz sa tváril ako kamenná socha. Ale aj tá kamenná socha má v sebe viac citu, ako ho mal on. Celé to ich stretnutie akoby sa odohrávalo v zlom sne. Ta arogancia v jeho očiach ju mätala ešte veľmi dlho a to najmä v noci. Vtedy, keď nemohla spať. Prichádzala k nej, tlačila sa do všetkých zákutí jej duše. Opantala srdce, ktoré akoby pod jej tlakom prestávalo biť. Strácalo silu žiť, ako ju strácala aj ona. Strácala nádej, že ešte niekedy bude schopná prežívať normálny vzťah s iným mužom. Chcela nový život, taký aký prežívala vo svojich predstavách. No dostala len imaginárny kopanec.

Prialo si taký život, aký už prežila so svojou prvou láskou, so svojim manželom.

„Ha ha,“ smiala sa tým spomienkam. Po rokoch prežitých s manželom sa jej tá láska videla fádna a tak hľadala rozptýlenie. Rozptýlenie, ktoré ju doviedlo až sem. K samote.

Dobre jej hovorila najlepšia priateľka, rozmýšľaj nad vetou:

„Máš manžela, máš frajera.“ Ak sa rozvedieš, nechá ťa . A manžel ti neveru neodpustí. Jej slová sa naplnili do bodky. Tak dobre, dopadla ako dopadla. Najhoršie momenty života má už za sebou. Tie chvíle si už nechce pripomínať, nechce spomienky, kde sa beznádej drží človeka a nemá v úmysle pustiť jeho dušu. Ba práve naopak. Zatína svoje pazúry hlbšie a hlbšie.

Nerada si spomínala na prejavy lásky manžela a milenca. Nemohla ich porovnať. Boli také rozdielne a ona to nevidela. Manželove jemné, plné nehy, milencove také živelné. A to jej zo začiatku imponovalo. Tá živelnosť. Teraz by milencove milovanie najradšej vymazala z mysle. Ale vymažte z mysle všetko, čo by ste už v živote nechceli zažiť. Nejde to. Teraz po tých rokoch je staršia, skúsenejšia, ale hlavne silnejšia. Ten, ten, ani nevie ako by ho pomenovala, ktorý ju vtiahol do víru falošného opojenia zmizol z jej cesty. A s ním zmizla aj vidina tancujúcej víly na oblakoch ich lásky. Tak sa musela naučiť žiť sama.

Hľadala novú cestu. Nebola to rovná cesta po ktorej kráčala. Stretla na nej mnoho mužov. Všetko to boli známosti na pár chvíľ a obyčajne skončili v posteli. Po pár dňoch vždy skončili úplne. Nedokázala sa už pripútať k nikomu. Svoje si prežila a kruto zaplatila za svoju hlúposť.

Pokyvkala hlavou sama sebe na znak súhlasu. Bezmyšlienkovito zamiešala už aj tak studenú kávu. Je tu sama vo svojom byte.

V myšlienkach preskočila k deťom. Tie sa po čase zmierili s ich rozchodom, akceptovali ich rozhodnutie. Ale určite to nechápali. A jej vysvetľovanie ? Vždy skončilo vetou: „Nechajte to.“

„Mala si vari priznať chybu?“, pýtala sa pri takýchto chvíľach svojho svedomia.

„Nie, hanbila sa.“ Hanba jej vždy dokázala zavrieť ústa a nevysloviť prosbu o odpustenie.

A tu hanbu zažíva vždy, keď sa stretnú. Už nie sú rodina, to už nie je, ale priateľmi zostali doteraz. Deti, ex manžel, ona. Aspoň sa ma na čo tešiť.

Vždy pri takýchto stretnutiach si praje vrátiť čas. Nedá sa. Rozbitý tanier nezlepíte. Ak sa vám to aj podarí, už sa z neho nenajete. Tak ako nevrátite späť lásku, ktorú ste svojou bezohľadnosťou a sebeckosťou pošliapali.

„Heš, heš, vy ľútostivé spomienky.“ Zostaňte tam, kde doteraz, zamknuté v komore nešťastia, uložené v železnom hrnci, prikované ku kamennému stolu. Tam, odkiaľ nie je cesta k slobode.

Ale z času na čas, tie spomienky nájdu cestu von, usadia sa v hlave, kde sa krútia a vytvárajú silný vír. Krútia sa dovtedy, kým vír nedosiahne najvyšší bod. A bodá, bodá myseľ. Tak ako teraz.

Spomienkami sa vrátila do tej chvíle, kde sa jej bývalý manžel o rozvode vrátil domov a ju našiel v byte. V jeho očiach videla najskôr hnev, potom sa tam objavila zvedavosť. Dokonale sa dokázal ovládať. Až sa tomu čudovala.

„A ty čo tu?“ ľahostajne sa opýtal. „Podľa tvojho chovania počas rozvodu a slov, ktoré si adresovala mne a nášmu spoločnému životu, som myslel, že ťa uvidím až na súde o majetkovom vyrovnaní.“ dodal.

Vtedy sa na neho pozrela a videla ho v úplne inom svetle. V tejto chvíli stál pred ňou ten istý chlapec ako pred dvadsiatimi rokmi. Ale uvedomila si to neskoro.

Aj jej srdce si to uvedomilo, začalo naberať na obrátkach, zrýchli sa jej dych. Ruky zaťala v päsť aby zakryla triašku. Vyzeralo to akoby jej prvá láska nastavila zrkadlo.

„Neskoro, neskoro.“ kričala jej duša a plakala. Boli to neviditeľné slzy, padali na dno vyprahnutej priepasti. Nemohla zastaviť tie neviditeľné slzy.

„No?“ počula hlas svojho ex. „Odpovieš mi?“

Sklonila hlavu, aby nevidel jej bezmocnosť tichým hlasom sa spýtala:

„Môžem tu ešte pár dní zostať?“

Chvíľu sa na ňu díval, potom uprel zrak ponad ňu. „Môžeš. A nečakaj nič“

„Neboj vyriešim čím skôr svoj problém a odídem.“ znela tichá odpoveď a „Ďakujem.“ šepla tak ticho, akoby to vánok vetra prebehol okolo. Vánok, ktorý zanecháva príjemný pocit nehy, ale u nej v tej chvíli len pociť viny a hanby.

A nočná mora začala. Krútila jej život, hojdala vo svojom náruči a zároveň ju vždy zrazila na zem, keď si myslela, že našla východisko. Ľahko sa povie, veď všetko sa dá zariadiť, vybaviť, prežiť. Ale keď sa vás dotkne skutočnosť, všetka ľahkosť je preč. Tak ako ten vánok. Veľakrát ju starosti tak zmohli, že chvíľami neverila, že to zvládne. Koľkokrát ju v hlave mätala myšlienka ukončiť túto pozemnú púť. Len myšlienky na deti jej v tom zabránili. Nechce už spomínať na tu dobu, keď jej život zahalila čierna tma, ktorá sa postupne menila na krútnavu, a tá ju priam hmatateľne ťahala dolu. Deti jej však oporu neodopreli. Nikdy by si nebola pomyslela, že je tak nezištne pomôžu. Manžel taktiež pomohol, no zradu neodpustil.

„Som teraz spokojná, ale šťastie ma príliš veľké krídla, aby sa unavilo a ostalo u mňa.“ povedala priateľke pri káve.

„Ale ja to šťastie stále hľadám.“ pokračovala, „Vieš ten frajer,

ktorý mi pokazil život..., nedohovorila. Priateľka jej skočila do reči: „Aký frajer?“

Otázka ostala visieť v tichu, ktoré medzi nimi nastala.

„Veď si bola s ním šťastná, užívala si si s ním. Nedala si na radu nikoho. Vieš koľkokrát....“ priateľka nedopovedala vetu a zostala ticho sedieť. Len hodila rukou.

Tieto jej reči ju popudili.

„No?“ zvýšeným hlasom sa spýtala, „Prečo nepokračuješ?“

Priateľka si odpila z kávy, chvíľu hľadela pred seba a položila otázku:

„Má to ešte cenu rozoberať?“ „Tvoj vzťah dopadol, ako dopadol, daj tomu už pokoj. Nehľadaj vinníka.“

Po chvíli pokračovala ďalej.

„Tam kde sú dvaja, nikdy nie je vinný jeden.“

„Už si si našla cestu, tak po nej kráčaj.“

„Možno sa na tej ceste veľakrát potkneš. Pociťíš bolesť, ale zdvihni sa a kráčaj ďalej. Bolesť vždy poháňa človeka vpred.“ dopovedala a pozerala priamo na ňu.

„Vieš, poviem ti niečo, čo som ešte nikomu nehovorila.“ pozrela opäť na priateľku.

„Máš pravdu, cestu som našla.“ odvetila som.

Anna Trgiňová, 70 rokov, Chrenovec

MAMA

I.

V skorom ráne pokročilej jesene sa tenké vetvičky šípových kríkov leskli pod bielou inováťou a svetlo zelené bobule na divoko rastúcom viniči plaziacom sa popri ceste, ktoré boli pokryté perleťovými kryštálkami rannej rosy, sa po silnom nočnom mraze, trblietali v žiari vychádzajúceho slnka ako drahokamy.

Nad kopcom, ktorý ešte musela prejsť sa vznášala nízka, mrazivá hmľa. Lesná cesta sa ťahala strmo na hor a celá krajina na vôkol bola odetá do smutnej jesennej šedi. Ako prechádzala po vybrázdnených koľajách, ktoré po sebe zanechali železné obruče kolies drevených vozov ťahanými lesnými koňmi s netrpezlivosťou pre ňu vlastnou, čoraz častejšie zdvíhala svoje unavené oči smerom pred seba a s neveriacim úžasom hľadela na vrchol kopca, ktorý sa jej akoby naschvál stále vzdäľoval. Matkin rokmi obnosený zimný kabát bol už tak ošúchaný, že kvapky padajúcej hmly, ktoré na ňu dopadali, ihneď zamrzali a spolu s ranným mrazom sa podieľali na tvorbe tvrdého bieleho povlaku na jeho povrchu. Presakujúca vlhkosť prenikala i cez jej hrubý sveter, ktorý mala oblečený a miešala sa s teplými kvapôčkami potu tvoriacimi sa na jej spotenom chrbte.

Pozornosť, ktorú musela venovať tvrdej hrboľatej ceste plnej výmoľov, drobného ostrého kamenia a stekajúcej vode po vyjazdených koľajách, ustavične prerušovali myšlienky na bolestivé chvíle, ktoré pri vzájomných telefonátoch a návštevách jej dcér, musela s plnou horkosťou prehliatať.

Opäť, ako už po mnohokrát, ju pichlo pri srdci. Zastala a znovu uprela pohľad na hadovito sa vlniacu cestu končiacu niekde ďaleko za kopcom.

„Ešte je to riadny kus cesty...“ pomyslela si.

V hlave sa jej nespočetnekrát premieľali stále sa opakujúce situácie plné nedorozumení, vzájomného nepochopenia a častých hádok jej dcér, pochopiť jej silnú materinskú lásku prejavujúcu sa obavami a strachom o ich zdravie a život. Veľmi dobre si bola vedomá, že svojim pocitom neutečie a boj, ktorý vedie so svetom v ktorom žije, je vopred prehraný. V krízových

situáciách ako je napríklad táto, často krát prichádzala do bodu, keď sa pred ňou s čoraz väčšou intenzitou stavala otázka, či je jej život vôbec hodný ďalšieho života. Odpoveďou nad touto jej osobnou dilemou, bol však len neustále stupňujúci sa smútok v duši a prehlbujúca sa beznádej. Nebola si istá, či otázka jej vnútorného nepokoja pramení z toho, akým smerom sa jej osobný život uberal, alebo z toho, či nežiadala od života viac, ako jej bolo dopriate. Z dlhodobého hľadiska i z hľadiska vlastného poznania vedela, že všetkým čím teraz prechádza, sa aj tak nakoniec všetko raz rozplynie do ničoty, ktorú i napriek svojmu silnému egu, nedokáže zmeniť.

Cesta na vrchol bola ešte ďaleká. Kľče a bolesť jej ťažkých, od reumy napuchnutých nôh, sa ostro zavrtávala do mozgu. Čím viac bola cesta strmšia a stopy po vozoch a konských kopytách hlbšie a mrazom vytvrdenutejšie, tým viac rástla aj bolesť jej poškodenej chrbtice, ktorá sa miešala spolu s pocitmi strachu o jej dcéru a vnúča, ktoré tak neskonale milovala.

Opäť zastala. Batoh, ktorého remene sa jej ostro zahryzávali do ramien, si opatrne zložila na malý peň na okraji cesty. Pohľadom skontrolovala jeho obsah. Pichľavá bolesť v chrbte ju opäť primäla spomenúť si na svojho malého vnúčika.

„Chvalabohu...“ povedala nahlas. „Čokoládka sa nezlomila.“

Snaha vyrovnať a natiahnuť si svoj boľavý chrbát, ju prinútila tlmene zvýsknuť. Hrubo zanaďavala. V kritických chvíľach občas použila nejaké vulgárne slovo, ale iba preto, aby si uľavila. Bolesti a pocity psychického tlaku, ktoré sa na ňu valili čoraz častejšie, boli ako utrhnutá lavína a nebola im schopná odolávať. Rýchlo sa obzrela, či nie je náhodou niekto nablízku. Pred očami sa jej opäť vynorila dnešná noc, počas ktorej sa jej prisnil divoký sen. Prebudila sa celá spotená. Do celého tela sa jej náhle vkradla neovládateľná sila bezmocnosti a strachu. Rýchlo vstala a snažila sa dcére zavolať. Telefón však nefungoval. Skúšala to niekoľkokrát po sebe, ale spojenie bolo zakaždým prerušené. Strach, ktorý ju v takýchto situáciách vždy opantával, keď sa jej hneď po prvýkrát nemohla dovolať, bol proste neovládateľný. Pocity strachu a následná potreba upokojenia, že je všetko v poriadku, sú zakaždým tak silné, že ich jednoducho nedokáže ovládať a cíti neodolateľnú potrebu osobne sa presvedčiť o ich opaku.

Konečne vyšla na vrchol kopca. Vydýchla si a na chvíľu postála. Už pochopila, prečo domáci volajú tento kopec Božie muky. Nevedomo a absolútne nekoordinovane sa jej oči nasmerovali na okraj cesty, kde sa vypínal kamenný kríž stojaci na vyblednutom a ošarpanom podstavci. V jeho dolnej časti bolo badať už časom a aj následkom počasia, len ťažko čitateľný text. Letmo zaregistrovala výrazné poškodenie Kristovho tela na kríži a s vnútornou pokorou v duši, sa rýchlym krokom uberala smerom nadol. Zatiaľ čo stúpala do kopca, hmla sa medzitým zrejme pod vplyvom zvyšujúceho sa atmosferického tlaku a rýchlo stúpajúcej teploty ovzdušia, obrátila na jeho opačnú stranu, kde zase rýchlo klesala až na dno údolia. V tom okamihu sa takmer celá dedina akoby stratila a úplne sa ponorila

do jej mohutného bieleho objatia. Iba vrchol kostolnej veže vytrčal spoza mliečnej nepriehľadnej beloby, aby jej ukazoval cieľ jej cesty .

Zrazu si všimla, ako ponad jej hlavu za hlasného krákania, preletel krdeľ čiernych havranov.

„Vidno, že už prichádza zima...“ pomyslela si. Jeden z nich sa však náhle od nich odpojil a sadol si na okraj cesty priamo oproti nej. Striaslo ju. Cítila, ako sa jej horká žalúdočná kyselina zdvíha a pomaly sa dostáva až do hrdla. Spomenula si na jej babku, ktorá vravievala, že tam, kde si čierne havrany sadnú, prinášajú nešťastie. Naplo ju. Musela vracať. Vedela, že nervy v jej tele už začínajú preberať hlavnú úlohu. Reflexívne dupla nohou o zem a zlovestným pohľadom zagánila na tú čiernu beštii, ktorá za hlasného krákania okamžite odletela preč. Rýchlo sa obzrela, aby sa presvedčila, či už za ňou nič také nie je.

Zavadila len o vrchol ošarpaného kríža, ako sa následkom jej rýchlej chôdze strácal za vrcholom kopca. Cestou na nič iné nemyslela, len na to, aby sa dcére a jej milovanému vnúčikovi nič zlé neprihodilo.

„Veď nič iné od nej nechcem, len chcem mať pokoj na duši a kľudné srdce, že je všetko v poriadku...Nič viac...“ povedala nahlas, ospravedlňujúc sa sama pred sebou.

II.

Horúce telíčko jej malého synčeka, horelo ako do červena rozpalená pec. Stekajúci hlien do hrdielka pokračujúc ďalej do jeho priedušiek mu zabraňoval v dýchaní, následkom čoho podnecoval jeho dusenie. Jediným spôsobom ako sa toto malé telíčko mohlo brániť, bol silný dusivý kašeľ a hlasný až srdcervúci plač. Stále zvyšujúca sa horúčka i napriek pravidelným studeným zábalom spôsobovala narastajúce teplo jeho tela. So slzami v očiach s absolútnou zúfalosťou hraničiacou s úplnou bezmocnosťou, sa Patrícia snažila neustále telefonicky dovolať na pohotovosť a s rovnakou zúfalosťou sa spojiť aj so svojou mamou. Niekoľkokrát sa snažila zavolať aj svojej sestre. No bez výsledku. Odpoveďou bol iba zvukový signál, ktorý ohlasoval nemožnosť spojenia s volanou stanicou. Keď sa signál nachvíľu stratil, snažila sa to využiť a čo najrýchlejšie diktovala svoju adresu a niekoľkým slovami objasniť dôvod volania s nádejou, že ju hľadajú predsa len niekto počuje. Len čo však dohovorila, v telefóne sa opäť ozval starý známy signál s oznámením :

„Volaný účastník je nedostupný. Zavolajte neskôr.“

K strachu o svojho synčeka sa pridala strach aj o jej mamu. Vedela, že má už svoj vek a rovnako vedela, že jej zdravotný stav tiež už nie je najlepší.

Oči sa jej zahmlili slzami. V ušiach sa ozýval tichý šum pripomínajúci vzdialené mávanie vtáčích krídel. Stála pri zatvorenom okne hľadiac do prebúdajúceho sa mrazivého rána. Nezávisle od svojho vedomia pozorovala, ako padajúca hmľa hustne a svojou belobou zahaľuje vysoký strom

stojaci na okraji cesty pred ich domom. Otočila sa a zúfalo sa pozrela na spiaceho synčeka.

Nezlomnou silou vôle sa pokúšala utláčať vznikajúcu hystériu z nemožnosti a úplnej bezmocnosti mu pomôcť. Uvedomila si, že bezmocnosť je stav, keď ťa o veľa silnejšia moc, zbavuje tvojej moci urobiť niečo pre toho druhého.

Zrazu zostal ticho... Akoby celým jej telom preletel studený čierny tieň. Naklonila hlavu tesne k jeho ústam. S uspokojením spozorovala, že dýcha oveľa čistejšie. Rukou ho pohladila po jemných, ešte stále nevyrastených vláskoch.

„Spinkaj.“ zašepkala a so slzami v očiach ho chcela opäť pohladať, ale vystretú ruku rýchlo stiahla, aby ho náhodou nezobudila.

Opäť pristúpila k oknu. Do ruky vzala, v túto noc už asi po milióntykrát svoj mobilný telefón a snažila sa spojiť s pohotovosťou, s mamou a nakoniec zase i so svojou sestrou. Opäť bez výsledne.

Pred očami sa jej vynorila zostarnutá tvár mamy.

Už chápala, to jej neprestajné poučovanie, neustálu kontrolu a z roka na rok zvyšujúci sa až chorobný strach o ňu a jej sestru. Na chvíľu si spomenula na svoje detstvo, na svoje školské časy ako ich spolu s jej sestrou niekedy až direktívnym spôsobom viedla k plneniu školských povinností, mravnosti a disciplíny. A až teraz, po rokoch, už ako matka, si začína uvedomovať správnosť jej výchovy.

Neprítomne hľadiac z okna na padajúcu hmlu zahaľujúcu už aj náprotivnú cestu, si zrazu spomenula na niektoré situácie, ktoré jej museli spolu so sestrou radšej zatajiť, alebo nepovedať, aby ju aspoň takýmto spôsobom uchránili pred jej silnými záchvatmi strachu a úzkosti po dobu, keď boli mimo domova. Na jednej strane si to obe vyčítali a mali z toho zlý pocit, ale na strane druhej, ich hrialo aspoň to, že jej týmto spôsobom pomohli vyhnúť sa trápeniu a silnému nervovému vypätiu. Nad svojimi spomienkami len ľútostivo povzdychla. I po mnohých rokoch, stále ešte v jej duši pretrvával pocit viny. Obávala sa len jedného. Aby aj ona raz nebola taká istá, aj voči svojmu vlastnému synovi...

Zo snenia ju zrazu prebralo blikajúce modré svetlo.

„Sanitka!!!“ nekontrolovateľne zvrieskla.

Z domu vyletela takou rýchlosťou, že sa takmer zrazila so záchranárom, ktorý práve vchádzal do dverí.

„Ako ste vedeli...?“ neveriacky z nej vyletelo.

„Na dispečingu zistili, že sa nám stále niekto snaží dovolať, tak sme si na polícií overili telefónne číslo a adresu.“ odpovedal pokojne jeden zo záchranárov.

„Ale máme tu poznačené ešte jedno telefónne číslo...“ a ukázal na displej.

„To je predsa číslo mojej mamy...“ povedala po tichu a pozrela mu priamo do očí...

„Simona...!“ zvolala prekvapene, keď zrazu uvidela sestru stáť medzi dverami.

„Mama tu nie je...?“ spýtala sa nervózne.

„Nie...Prečo ?“ prekvapene na ňu pozrela, tušiac niečo zlé...

„Videli ju kráčať smerom k Božím mukám...“ oznámila Simona, hľadiac Patrícií priamo do očí.

Keď sa Simona spolu so sanitkou dostali na koniec dediny, videli už len jej bezvládne telo ležať na mokrej studenej zemi. Čokoládka, ktorá jej vypadla z batohu, bola nepoškodená a ležala vo vyjazdených koľajách, tesne vedľa nej...

Lubor Jánošík, 66 rokov, Bratislava

DUSNO

9.6.2023 bolo veľké dusno. Mal som zlý deň a chuť niekoho zadusiť.

Syn sa po príchode domov sťažoval, že v škole mali dusno, lebo písali dve písomky. Aby toho nebolo málo, manželka sa ma spýtala, či nechcem k obedu, ako prílohu, dusenú zeleninu.

Viem, že v tej chvíli sa to nehodilo, ale skoro som sa zadusil od smiechu, keď sa z rádia ozvalo, že tento rok si pripomíname 35 rokov od úmrtia hudobného skladateľa Gejzu Dusíka. Telka sa samozrejme nedala zahanbiť. Mladá rosnička bola presvedčená, že objavila Ameriku, keď zahlásila, že dnes bolo mimoriadne dusno. Po prepnutí programu sa na moje veľké prekvapenie moderátor vedomostnej súťaže spýtal súťažiaceho, akú chemickú značku má dusík. To už bolo moc! Vybehol som pred dom. Stál tam sused, ktorý sa pochválil, že má návštevu z Maďarska. Na moju otázku či z Budapešti odpovedal, že z malej dediny ktorá sa volá Dusnok. To, že mi vzápätí zavola kamarát, či nepôjdem večer do kina na film Dusno, od režiséra Michala Starého, som bral už ako normálnu vec.

Večer sa konečne trochu ochladilo. Sedel som na lavičke pred domom, od susedov sa šírila vôňa dusenej kapusty, a keď som sa pristihol ako si podvedome pospevujem pesničku „Tak nekonečne krásna,“ od už spomínaného Gejzu Dusíka, bolo mi jasné, že je najvyšší čas ísť spať.

Dusno sa podpísalo aj na mojej posteli. Všetko bolo navlhnuté a nemohol som zaspať. Po dlhej dobe sa mi to podarilo. Žiadna výhra. Snívalo sa mi, že ma niekto tlačí pod vodu a ja sa dusím. Ešte sekundu a bude po mne. Prebudil som sa mokrý ako myš, ale pociť že sa dusím neprestal. Z neznámeho dôvodu bola moja hlava zamotaná do paplóna. Zúrivo som ho zo seba strhol a rýchly nádyh mi zachránil život.

Vonku začínali koncertovať prví vtáci a môj spánok sa stratil v začínajúcom dusne nového dňa.

Dospelí

NAD 18 ROKOV

Poezia

KTO SOM TO BOL

Tik tak, tikali hodiny merajúce prúdy času,
od lebky odrážali sa späť tóny môjho hlasu.
Do priestoru dral sa, hlas blízkych držal ho vo vnútri,
splietli okolo mňa celu, bili ma v nej krúpy.

Dvadsať rokov väzňom, desiatok rokov, možno storočí,
spomienka na precitnutie, hlava sa hneď roztočí.
Činili mi nedobre, bez hnevu či zloby,
sami stáli na okraji, kopali si hroby.

Prv skrčené obrvy a pohľad plný zlosti,
vaše vychodené chodníčky lámali mi moje kosti.
Chcel som pomstu, aby ste to cítili,
kráčam po ulici a tie vaše hlasy, sekajú mi do žili.

Hnusné chmáry, tak to bolo a inak to nebude,
dnes už však nie, zasiahlo ma zlaté svetlo rovno do hrude.
Teplá žiara prerazila zakliesnené strany vychodených chodníkov,
niet už hnevu ani pomsty, nesiem náruč napečených bochníkov.

Nenapiekli ste ich pre mňa, napečiem ich pre vás ja,
tak mi káže hlas môj nový, stvorili ste pekára.
Kiež by ste ma neväznili, jedli by ste skôr,
takto nás žral dennodenne skazonosný mor.

Svetlo zlaté v mojej hrudi zjavilo sa z neznáma,
nebojím sa, držím sa ho, a to svetlo nové brány otvára.
Ja ho vidím, kto nie, nech sa so mnou nebojí,
podelím sa s každým, svetlo rany zahojí.

Premrhal som dvadsať rokov, nech ich berie čas,
dozrel som ja ako zrno, ako zlatý klas.
Kto si zo mňa ukrojil, nech sa páči znova,
vaše zuby sú mi darom, nevolám ich mora.

PUSTÁ PUSTOTA

Jeden mi píše, druhá mi hovorí,
dnes sú to pre ľudí príšerné horory.
Jeden v noci nespí, druhá nočné mory,
vo mne už nie plameň, lež pustota tróni.

Ozveny prázdnej pivnice, fotky skrivené,
akože som nevidel jej noci prebdené?
Len rok je za nami, oči má sklenené,
prišlo azda teraz k akejsi premene?

Toľko bôle, toľko strasti, po ruke mi bola,
či som prezrel, neviem, sadla na mňa tôňa.
Iba telo zničené, to spánok mi privolá,
pustotu nezmôže ani len Gorgona.

Aby tak zastala, aby som skamenel,
pustá socha slepá, že by som nevedel.
V slepote oslepol, v neznalosť uletel,
že som ju nepoňal, že som s ňou netrpel.

Či som tak skazený, zhora, zdola, naprieč,
poznám to len spätne, nuž ma teda dolieč.
Medicínou pre teba, ťažko, už iba tvoj krč,
Za slepotu k bôľu druhých do pustoty skoč.

Sám sebe sudcom, sebe lekárom,
sebe na stôl bochník jedu, sebe pekárom.
Si to čo ješ, jedol som druhých s tanierom,
črepiny sú mi v pustých nociach pranierom.

Duša nie krvavá, do prázdna črepiny režu,
či zas nevidím seba, nekujem novú mrežu?
Deti mi vlastné, výčitky z vnútra ma žerú,
súdil, liečil, piekol, nepoznal pri tom mieru.

Tak teraz prosím, len blesky bez hromov,
žobrať o kus svetla, v pustote o domov.
Nevidel si, nemáš, prišiel čas, tak lov,
v pustote prázdna túžiaci po jej tóne slov.

DEDIČSTVO

Lepiac sa na päty šepkajú stále,
závany detských krívd hučiace v hlave.
Boľavé duše, skrivené odkazy nesú,
lieky na osobnosť, tie veru nie sú.

Dušou mrzáci, smiech nikto nevráti,
čo bolo nájsené, len tak sa nestratí.
Krik, bitky, urážky, urazené tichá,
odkaz minulosti milovaných pichá.

Čo spravíte súdia, vyčítajú vám,
vy trpíte horšie, nie ste sebe pán.
Príde ten spúšťač, telo anarchia,
vzorke minulosti, obranná línia.

Vyceríte zuby, autopilot prežitia,
trháte nemysliac, amoky vás uchytia.
Dokmášaný tesákmi vlastnými, triezve oči,
z ľudí spravíte seba, srdce mlčí.

Odovzdáte ďalej, čo ste dostali,
dary blízkych tvárí, pre ktoré ste plakali.
Netvor v obeti, v netvorovi obeť,
dali by ste panstvá, nech smiech sa vráti opäť.

BÚRKA, O KTOREJ NIK NEVIE

Obloha zčernala, vietor jarný ustal,
stádo koní trávy stebiel plné má ústa.
Nebesá kričia, a havraní kôň v chaos sa zmohne,
Musí bežať! Musí... inak zomrie!

Uteká pred búrkou, plačom duší spasených,
uteká cez les, nevšíma si bludičiek lesných.
Síl má ešte dosť, no hrôza netíchne,
Musí bežať! Musí... inak zomrie!

Búrka je v diaľave stratená, ani jastrabie oko ju nevidí,
no havran kopytný, iskra splašená, vetrom on len sviští.
Neotočí sa, nechce vidieť tú krásnu zem,
„Musím bežať! Musím... inak zomriem!“

Príroda dávno rozkvitnutá, okolo zelené hory,
no v hnedo okom koni stále iba duša horí.
Prehnal sa cez rozkvitnutý sad, nevidel ani kvetov odtieň,
„Musím bežať! Musím... inak zomriem!“

Letá pribúdajú a kôň stále tryskom letí,
Nezastaví sa ani v noci, keď hviezda smrťou z oblohy zletí.
Stále beží, aj keď už padá do kolien,
„Musím bežať! Musím... inak zomriem!“

Už ide večnosť, na búrku svet zabudol,
no v jeho mysli nepokoj, hnev spojený so žiaľom.
Už chce bežať, až dokým neumrie.
A v tom vidí... Ju... a svet akoby zastane.

Oči než jaskyňa hlbšie
Vlasy dlhé
Vetrom divokejšie
Biela blúzka odhaľuje jej ramienka
A zakrýva tie čerešňové kvety
Zakrýva všetky zakázané bozky
Znamienka
Ako mačka má tvarované boky
Pokožku ako z páperia.

A uprostred lúky stojí bosá,
Hoc všade naokolo v tráve je rosa.

Pozrela mi priamo do očí,
A žrebec cítil, že mu srdce nebúši.

Natiahla ruku s dlaňou hodvábnou,
A vánok priniesol odkaz jej vôňou pôvabnou.

Podišiel som bližšie, hoc v hlave mi zahrnelo ešte silnejšie,
a tak sa len usmiala, a zavoňala milšie,
vtom ja statočný, hlavu sklonil som nižšie,
Pohladela ma, a všetko zostalo tichšie.

Pohladela ma, a prvýkrát si kôň vydýchol,
Búrky sa už nebojí, hrom v hlave utíchol.
„Keď pocítim slnko, tak láskou vzplaniem,
nechcem ja už bežať, hoc aj keby umriem!“

HLADINA

Bolo raz jazero, najpokojnejšie zo všetkých,
v kruhu vysokých hôr, v diaľke ukrytých,
chudák vánok nedokáže vyšplhať sa cez ne,
a tak je hladina tichá, a vôbec sa nehne.

Bolo raz jazero, najpokojnejšie zo všetkých,
v diaľke sú stromy, nedočiahnú tam,
kvietok ani list nedotknúc sa prameňov stojacich,
hladina je tichá, a som pri nej sám.

Krásne miesto to je, nikým nerušený pokoj,
sám pre seba, tento raj je len môj,
nik o ňom nevie, je to neznáma krása,
tento raj v zemi-nezemi, Moja myseľ volá sa.

Čím dlhšie sedím, tým sa mi ťažšie vstáva,
no už ma nebaví tá večná homeostáza,
hladina sa nehne, dni sú večné, stáva sa,
čas neviem či plynie, život neviem, aká je krása.

Chcem odísť z tohto väzenia, to ticho ma bije!
Čím dlhšie som sám, tým rýchlejšie všetko hnije!
Chcem cítiť more, hlučné, bujaré, nech ma aj zrazia vlny!
Radšej byť vo vode, než len kochať sa statikou hladiny!

DANZATORA

Až keď závistlivé oči zmiznú,
a obavy z ublíženia Ti pominú,
až vtedy si dovoľím Tvoje rty bozkať,
a roztopiť z môjho srdca inovať.

Keď skrytí sme pred ľuďmi.
V dave.
Nevšímajúc okolia.
Ako v stane.
Skáče nám kardiograf.
Hýbeme sa v rytme.
Lámeš sa s ňa vlna benátska,
sexy pohybom v panve.

Opíjame sa v podchode broskýň chuťou,
Za svitu Mesiaca farieb morských,
Skrývame sa nenápadne do tmavých kútov,
Kde Ťa môžem obdivovať a necítiť ostych.

Kde keď vnímam Tvoj pohľad, padnem do kolien ako vtedy.
Cítim sa ako v Kráske a Zvierati... Ty krásna, ja podobný zvery.
Chcem rozohriať doteraz chladné srdce a dať Ti trochu nehy,
Keď počuť Tvoje oči šepkať: „Prosím, daj mi Tvoje pery“.

No najprv z Tvojich úst tie dve slovká počuť musím,
lebo zmeníš sa v hmlu keď ich ja prvý vyslovím.
Zostane mi v mysli kvetu jazmínového vôňa,
a z Tvojich pôvabných detailov, stane sa večerná tóna.

Jaroslav Šimko, 19 rokov, Prievidza

MODLITBA PRE SANDALFONA

*Všetko nech zhorí
čo potrebuje spoznať
aký jemný je popol*

Ale mosty, prosím
mosty nechaj nedotknuté
nech tí, čo bežia za srdcom
prídu z oboch strán k Sebe

*Všetko nech zhorí
čo potrebuje spoznať
aký jemný je popol*

Ale mosty, prosím
mosty nechaj nedotknuté
Zem podrží nežne oblúk
nech privítajú vodu

*Všetko nech zhorí
čo potrebuje spoznať
aký jemný je popol*

Ale prsty, prosím,
prsty nechaj hrať
Konečne znie akord A
srdce môže pookriať

Stretla som dnes ženu
čo nevie prestať tancovať
na brehu
čo sám sa nevie pohnúť
ak chceš zmenu
stretnutiu sa nedá vyhnúť
a ak nechcem
svetlo nám to aj tak vytmaví
tak som ju stretla
brehú
čo stále tancuje
s riekou
vzala som si ju
aj proti prúdu
sedíme na skale
s nohami v pote dní
rukami
čo sa nehanbia krvi
tkáme z konca vlín
vlnu na oblaky
stretli sme sa
keď jej dozreli oči
a náš príbeh
čo kráča
dolu
hrdlom
nevie prestať rozprávať
o
prameni

DIVÁ ČEREŠŇA

DOKONALOSŤ

Jeden čin vyzýva ďalší čin - jemné dočinenia pospájané v nekonečnej reťazi kuješ na krk Vesmíru.

Táto správa obsahuje kľúč, ktorý odkazuje k indícii, ako nájsť návod k stvoreniu ďalšej iterácie Stvorenia:
Všetko už je.

Aj tak to nikdy nie je perfektné?!
Cítiš sa trochu neprijemne?
Nespokojná s tým, čo si vytvorila...?
To preto, že si sa zaľúbila do Pravdy!
Zanechaj jej ďalšiu stopu...

Možno si to už niekde čítala, niekto to už určite raz povedal.
Bola to muzikantka, ale maliarka v prvom rade,
možno to bola Mitchell, Joni.

Joni (aké krásne meno!) tiež povedala - a aj v angličtine sa to rýmovalo:

“Ludia ti povedia kde boli,
povedia ti kam ísť,
ale kým tam sama neprídeš,
naozaj nevieš nič.”

Takže, keď zajtra ráno vstaneš hladná po odpovediach,
s opicou v duši, ktorá vracia a prevracia všetko, čomu dnes veríš...

Práca ešte neskončila - a to je dokonalé.

Dominika Belanská, 35 rokov, Prievídza

Dospelí

NAD 18 ROKOV

Róza

PODIVUHODNÉ SÚDNE ROZHODNUTIE Z OKRSKU YONKATCHEWAN

Zavalitý chlapík v šedom obleku a širokom klobúku – typicky južanský päťdesiatnik – sa nervózne prechádzal po mäkkých perzských kobercoch advokátskej kancelárie Joyce & Joyce. Hore-dole zo svojho vrecka vyťahoval strieborné hodinky na retiazke, zatiaľ čo advokát – mladší, od pohľadu ambiciózný brunet – za robustným mahagónovým stolom listoval v papieroch a zamyslene odfukoval.

„Pán Foxley, myslím, teda lepšie povedané... som presvedčený, že právo je na našej strane. Prešiel som tie veci desaťkrát a nikde, naozaj nikde sa neuvádza možnosť zrušenia či preobsadenia. Vrátenie peňazí sa pripúšťa iba ak taká požiadavka prichádza od držiteľa lístka, od diváka, čiže od vás. Vy ale predstavenie hodláte vidieť...”

Foxley pohotovo a s prísnyim výrazom pritakával, pričom si krátkymi trhanými pohybmi povoľoval uzol kravaty.

„Žiaden strach, pán doktor, kancelária Joyce & Joyce ešte nikdy žiaden spor neprehrala a prípad dostal Heywood, ktorého, ak sa nemýlim, poznáte...”

„Operoval som jeho dcéru po páde z koňa, párkrát sme spolu v klube hrali blackjack, ale to je asi všetko...”

...

„Povstaňte prosím, prichádza ctihodný sudca Heywood,”

„Ďakujem, usadte sa. Týmto zahajujem pojednávanie vo veci Foxley verzus Divadelná spoločnosť Kicksbilly stars. Prosím zástupcu obžaloby o prednesenie návrhu.”

„Vaša ctihodnosť, vážená porota, vážení prítomní...” spustil advokát rezko a sebavedomo, „môj klient, veľavážený doktor Julius Foxley, ktorý zakúpil poltucet lístkov do prvej rady na predstavenie Na východ od stredozápadu, ktoré sa malo odohrať presne dvanásteho augusta tisícdeväťstodvadsaťsedem o siedmej hodine večer vo veľkej sále Mestského divadla

v Yonkatchewane, žaluje Divadelnú spoločnosť Kickbilly stars, zastúpenú jej riaditeľom Maxom Blockom, za porušenie zmluvných podmienok – konkrétne za zrušenie zmieneného predstavenia, ktorého uvedenie požadujeme v čo najkratšom čase a v pôvodnom obsadení.“

Block, sediaci na lavici v protiláhlej časti siene po celý čas iba krútil hlavou a len tak-tak, že nevykríkol. Počkal si kým ho sudca vyzval.

„Vaša ctihodnosť, to je absurdné! To predstavenie bolo postavené na osobnosti maestra Weasela, nech mu dá pán Boh večnú slávu...“ zadíval sa na strop, „a ktorý nás, ako všetci dobre vieme, minulý týždeň tragicky opustil.“

„Kol'kú drzosť,“ pokračoval Block rozčertene, „si vyžaduje, aby sa niekto dovoľával po odohraní predstavenia od mŕtveho!“

V sále sa rozhostil šum a Heywood trikrát klepol kladivkom pre upokojenie. K slovu sa opäť dostal Joyce: „Úmrtie maestra Weasela nás všetkých samozrejme mrzí, no zmluvné podmienky neuvádzajú žiadnu možnosť náhrady, zrušenia či vrátenia vstupeniek, pokiaľ sa tak neudeje z výsostnej vôle držiteľa lístkov – teda môjho klienta. Ten však predstavenie, aj s celou rodinou, hodlá vidieť. Veľmi sa naň tešili a pán Foxley, ako správny džentlmen, rozhodne neplánuje porušiť sľub, ktorý dal manželke a dcéram.“

Foxley zamračene pritakával a Heywood sa oprel do kresla. Po chvíľke vyzval Joyca nech bližšie objasní v akej forme požadujú predstavenie odohrať v kontexte problematickosti prítomnosti ústrednej postavy.

„Zvažovali sme viaceré možnosti, vaša ctihodnosť. Ako prvé som kontaktoval madam Charvatsku...“

„Absurdné!“ skríkol Block, ktorého táto zmienka postavila zo stoličky. Sudca ho rázne požiadal, aby nechal protistranu dohovoriť.

„Ehm... ďakujem, vaša ctihodnosť... madam Charvatsku, uznávané médium, sme požiadali, aby sa pokúsila s maestrom spojiť prostredníctvom automatického písma alebo kyvadielka a spýtať sa ho, ako si to predstavuje...“

„Tá špiritistka a klamárka! Ako môžete takéto okultné nezmysly vôbec rozprávať na súde...“

„Pán Block, ešte raz a vykážem vás zo sály!“ nekompromisne zasiahol Heywood.

„Chcel by som požiadať o výpoveď našu svedkyňu osobne,“ pokračoval Joyce, „predvolávam madam Aureliu Charvatsky“.

Za podopierania súdneho zariadenca vošla zemitá žena v dlhých a košatých čiernych šatách, šatkou na hlave rovnakej farby a s viacerými amuletmi zavesenými okolo krku; pomalým, až nekonečným krokom dokráčala k pultíku pre svedkov, oprela sa a vydýchala. Celá sieň ostala ako zhypnotizovaná.

Joyce energicky spustil: „Madam Charvatsky, podarilo sa vám, vďaka vašej vzácnej schopnosti otvárať brány druhého sveta, kontaktovať pána Weasela?“ Madam veľmi nepatrným pohybom prikývla a ticho sa ešte prehĺbilo.

„Ako reagoval pán Weasel na našu požiadavku?“

„Spýtal sa na honorár,“ povedala celkom civilne. Sálou zaznel tlmený smiech a šum, niektorí z prítomných práve na základe tohto vyhlásenia

nepochybovali o pravdivosti slov svedkyne – Weasel bol svojim vzťahom k peniazom známy. Oveľa viac sa však už od média nedozvedeli a zbytok procesu sa zväčša niesol v citovaní Obchodného zákonníka, v ktorom bol Joyce viac ako doma.

Deň pred avizovaným vynesením rozsudku sa na terase pod masívnymi bielymi stĺpmi na priečelí domu z koloniálnej éry nalievala dvanásťročná whisky, fajčili sa kubánske cigary a veľa sa smialo. Bola to síce prvá Foxleyho návšteva u Heywooda, no ich družná debata by v nezaujatom pozorovateli budila dojem, že sú celoživotnými priateľmi.

...

Keď sa Heywood postavil, v súdnej sieni to bzučalo ako v úli.

„Ticho prosím! Ticho!“, žiadal rázne a neuroticky udieral kladivkom, „vyhlasujem rozsudok v mene okrsku Yonkatchewan vo veci Foxley vs. Divadelná spoločnosť Kickbilly stars. Na základe zmluvných podmienok a podľa paragrafov tri a šesť Obchodného zákonníka, je spoločnosť povinná divadelné predstavenie odohrať – a to v pôvodnom obsadení. Pojednávanie je skončené.“

Kvôli hrozbe pokuty v sume, ktorá by zruinovala nie len divadlo, ale Blocka by zrejme pripravila aj o dom, chatu a autá, sa ten – veľmi nerád – rozhodol pristúpiť k radikálnemu, no v tejto situácii jedinému možnému riešeniu.

V ten deň páľilo tridsaťstupňové slnko a na strome sa nepohol ani lístok. Rýle a lopaty spotených a do pol pása vyzlečených chlapov sa zaborili do mäkkej černoze a každou minútou stúpalo napätie niekoľkých desiatok prihliadajúcich. Šuškali si, látkovými obrúskami si utierali orosené čelá a nekoordinovane sa jeden cez druhého spoza lesa kamenných náhrobkov nakláňali, aby im nič neuniklo.

„Nabóók, nabóóók, no tak... dámy a páni – nie je tu nič k videniu!“ rozčuľoval sa šéf kopáčov, pri tom ako sa jeho podriadení – už v jame – snažili na laná ukotviť ťažkú dubovú rakvu.

Max Block na cintoríne nebol. Nechcel stratiť ani chvíľku času a tak už nervózne pobehoval po javisku a rozdával pokyny hercom. Celý tento projekt ho znechucoval, no v istých momentoch si uvedomoval, že začína cítiť aj pocit vzrušenia z novej výzvy. Z bočného portálu pozorne počúval aj drobný podivín v obstarožnom a molami prežratom saku. Popod až smiešne dohora zatočenými fúzami sa však dal rozpoznať úsmev. Kšefty v poslednej dobe nestáli za nič, zostávalo mu ledva na posledný mesačný nájom a tak veľkorysá ponuka Divadelnej spoločnosti prišla viac ako vhod. Tento chlapík menom Bob Jiggles svojho času patril k najvychýrenejším vodičom marionet na stredozápade – ktoré podľa istých recenzií „doslova ožívali pod jeho rukami“. Nečudo, že pre neľahkú úlohu rozhábať Weaselovo stuhnuté telo na pódiu si Block vybral práve jeho. Zvuková stopa hry bola našťastie už skôr zaznamenaná na gramofónovú platňu a tak budú

jeho repliky jednoducho púšťané v pozadí. „Diváci by vôbec nemali spoznať rozdiel,“ opakoval riaditeľ a sám tomu neveril.

Vtom sa rozleteli dvere, náhle vbehol šéf kopáčov a gestom si Blocka zavolať nabok.

„Nie je tam.“

„Nerozumiem,“ nesústredene odpovedal Block, pohrúžený do sledovania choreografie.

„Weasel. Nebol tam.“

„Kde nebol?“

„No vo svojej rakve.“

„Ešte raz?“

„Pán Block, je nám to naozaj ľúto, ale truhla bola prázdna... chápem, že je to pre vás asi nepríjemné... a... a teraz asi nemyslíte na... každopádne... činí to štyridsať dolárov,“ dokončil a nastavil dlaň.

„Na tieto vtípky teraz naozaj nie je vhodná doba, do čerta!“ Prineste sem preboha to telo a hlavne ho nezabúdajte neustále chladieť ľadom!“

„Vy mi asi úplne nerozumiete...“

Keď dorazili na bočnej miestnosti Domu smútku, kde správca cintorína udivene postával pri prázdnej od hlíny špinavej dubovej truhle, pochopil aj Block, že niečo nie je s kostolným poriadkom. Lenže ak Weasela nezoženie...? Nie, nechcel na to ani pomyslieť. Vezmú mu dom, autá... chatu. Vypil vo svojej kancelárii už pol fľašky ginu, keď za ním pribehla asistentka – vraj má telefón.

„Kto?!“ zvreskol.

„Nepredstavil sa, ale vraj je to otázka života a smrti,“ vysvetľovala tenkým myšacím hláskom.

Block vydýchol nahlas ako býk a dupajúc odkráčal k telefónu.

„Pán Block, ste to vy?“ ozvalo sa tichým zastreným hlasom.

„Áno! S kým hovorím?!“

„Prosím vás, prídte o štvrtej ku starej sýpke. Je to dôležité pre nás oboch,“ zaznelo pred zavesením.

Block nemal vonkoncom náladu ani čas na podobné výstrelky. Bol by to rovno hodil za hlavu, no keď dopil aj druhú polovicu fľaše, nedalo mu to a povedal si, že tomu vtipálkovi poriadne vypláchne žalúdok. Pekne mu pri tej sýpke vynadá a možno pridá aj dve-tri na papuľu. Takú mal v momentálnom opojení náladu a chcel si ju vybiť.

...

O päť minút štyri už postával pri starej sýpke na kraji mesta a päťou pravej ruky si silno udieral do ľavej dlane. Len nech sa teší... bežalo mu hlavou... však teraz si zašpásujem ja.

„Max?“ ozvalo sa zvnútra.

Neodpovedal, iba vošiel do schátranej budovy a s loveckým inštinktom sa rozhliadal.

„Max?“ ozvalo sa tentoraz zreteľne a za jeho chrptom.

Už počas otáčania tušil že... áno... takmer sa mu podlomili kolená a stratil dych. Tam, v tom špinavom sile, v oslepujúcej žiare augustového slnka, prenikajúcej cez škáry v stenách stál... maestro Weasel. Block si pomyslel, že je príliš opitý a je tam príliš zlé svetlo a veľa prachu.

„Čo si zač, sakra?!“ zakričal.

Postava pomaly podišla k nemu a už nebolo pochyb. Asi aj vplyvom ginu zrazu pristúpil nato, že sa bude zhovárať s duchom. Padol na kolená.

„Odpusťte! Znesvätilismeváš...“ rozplakalsa, „všetkonaprávim, odpusťte!“

„Chlape upokojte sa, som človek z mäsa a kostí,“ stoicky dokončil Weasel a dal mu ruku na plece.

Block neveriacky a nesmierne pomaly otáčal hlavu nabok a spúšťal zrak. Na pleci cítil teplú a pulzujúcu ruku. Nedokázal rozprávať.

„Ukľudnite sa Block, pre Kristove rany! Vzchopte sa. A nepite toľko!“ pokračoval herec a medzitým si sadol na obrátené plechové vedro a zapálil si. „Áno, ako vidíte, žijem! A je mi dobre! Teda bolo, až kým som sa nedopočul o tej nehoráznosti! Ako to vôbec mohlo niekomu napadnúť?! Hrať divadlo s exhumovaným hercom a vodiť jeho mŕtve telo ako marionetu? Vari ste sa všetci zbláznili?“

„Ničomu nerozumiem,“ vyhrkol zaskočený riaditeľ divadelnej spoločnosti, a spustil svoju od potu a slz mokrú tvár do dlaní.

„Max, vy to sám dobre viete. Viete ako som na tom v posledných rokoch bol. Moje... ehm... investície nevyšli podľa plánov a mne sa nakopilo veľké množstvo dlhov. Rozhodol som sa teda fingovať svoj skon a odísť žiť na západné pobrežie. Mimochodom, viete aká je tam skvelá klíma? A drinky... a tie ženy! Ach! Musíte niekedy prísť na pohár Martini, Block, vy stará vojna! Trochu si oddýchnuť. Nooo. Veď vidím, aký ste strhaný. Ale... čo je podstatné a prečo som vás zavolať... Nikto sa nesmie dozvedieť, že som v rakve nebol.“

„Vedel som, že sa s vami nerozprávala! Tá špiritistka. Zasraná.“

Block si nervóznym gestom vypýtal cigaretu, Weasel mu ochotne aj pripálil a o pár chvíľ sa začali baviť profesionálne, ba až sprisahanecky. Správcu a kopáčov podplatia, aby mlčali. Rovnako aj ostatných hercov a vodiča bábok. To nebude zložité a stále mnohokrát lacnejšie ako prípadná sankcia. Ostatným nahovoria, že všetko urobili podľa plánu a predstavenie odohrajú. Pre maestra nemôže byť žiaden problém hrať hrajúcu mŕtvolu.

...

Siedma hodina sa blížila a v prvej rade hľadiska divadelnej sály, na červeným zamatom potiahnutých kreslách, už netrpezlivo sedel Foxley, jeho žena a štyri dcéry. Sústava lán, upevnených na Weaselových zápästiach, lakťoch, kolenách, chodidlách a hlave sa len tak kmitala a akýmkoľvek podozreniam bránili tmavé okuliare.

„Ako živý! Ako živý!“ kričal nadšene Foxley, veselo bozkával svoju ženu na líce a tleskal. Kancelária Joyce & Joyce naozaj vybaví všetko, pomyslel si. Bob Jiggles si vyslúžil nesmierne pozitívne kritiky a stal sa opäť hviezdou marionetového neba. Po úspechu v tomto súdnom spore sa do kancelárie Joyceových hrnulo ešte viac zámožných klientov, vymáhajúcich si pohľadávky voči zosnulým. Vďaka tomu na províziách z konaní nesmierne zbohatla ešte jedna osoba – Madam Aurelia Charvatsky, ktorá postupne najala pod svoje krídla celý rad podivných slepých jasnovidkýň a mágov z ďalekých krajov, vykladačov hviezd, majstrov hypnózy a lapačov snov, ktorí sa len tak striedali za svedeckými pultíkmi a inkasovali pre svoju šéfkú tučné balíky peňazí i cenných papierov. Rozhodla sa ich investovať na Wall Street a za zvyšok si postaviť dom na západnom pobreží.

Henrich Fačkovec, 30 rokov, Nitra

RANNÁ DEPRESIA VLASTNÝCH SNOV

Tudududu! Tudududu! Z hlbokého spánku vytrhne Natáliu najhnusnejší zvuk na svete, po započutí ktorého sa aj dnes extrémne zľakne, a rovnako ako pravidelne každé ráno z neho dostáva infarktové stavy. Už veľakrát premýšľala nad tým, že tento zvuk vymyslel nejaký sadista, ktorého teší utrpenie iných. Zloží si z očí huňatú ružovú škrabošku a chytí vrieskajúci mobil do ruky. Síce by ho najradšej s chuťou spláchla v záchode, pre tentokrát sa rozhodne len odložiť budík. Predsa len nemá zálohované fotky a záchod je priveľmi ďaleko na túto rannú hodinu.

Je 04:50 a Natáliinu hebkú, najdrahšími krémami rozmaznávanú pleť dokonale liftinguje tma – presne tak, ako to má rada. Má však pocit, že každý pohľad na rozsvietený mobil jej vypaľuje dieru do sietnice pootvoreného oka. Jej druhé oko si asi povedalo, že kašlem na to, ešte si chvíľu pospím, lebo sa neunúva ani pootvoriť. Položí si mobil veľa seba na vankúš. Celé telo sa jej neprestajne chveje od zľaknutia a pravdepodobne aj nedostatku spánku, pretože ešte o polnoci rozpozerávala novú časť jej obľúbenej reality show.

Našťastie, triaška pomaly predchádza, keď tou vypálenou a ešte stále žiariacou dierou v pravom oku, vstupuje do nebeského priestoru, kde sa voľne a ľahko nadnáša, jej myšlienky sa pomaly rozchádzajú na všetky strany a ona cíti absolútnu blaženosť sladkého zaspávania. V tom začuje: Ja ti dám vyspávať, ty lenivá mrochta! Ja ti dám vyspávať, ty lenivá mrochta! To je v preklade po budíkovsky: *Tudududu! Tudududu!*

Je 05:00 a vonku stále tma. Natália posunie budík na neskôr a rozsvietený displej jej znova navodí pocit vkročenia do neba. Aspoň pevne dúfa, že budík len odložila a nevypla úplne. Veď uvidíme. Keď sa zobudí o jednástej doobeda, tak si bude stopercentne istá, že stlačila zlé tlačidlo a je z nej nezamestnaná.

Tudududu! Tudududu! Pootvorí oči a jej mozog nezaznamenáva žiadne svetlo z našej životodarnej hviezdy iba umelú napodobeninu v podobe žiariaceho displeja. Je to safe, toto kolo opäť vyhrala. Čas 05:10. Ak si chce v pokoji vypiť kávu, zapáliť cigaretu a vykakať sa doma, áno, aj krásne ženy

vykonávajú tento typ aktivity, mala by už vstať. Vystrie ruku do prázdna pred sebou. Nie, ešte to nejde. Žiadny ďalší pohyb so svojím telom nedokáže. V hlave sa rozhodne, že sa bude kratšie sprchovať. Prestaví si budík na 05:15 a v okamihu zaspí.

Tudududu! Tudududu! Kedy skončí toto utrpenie? Už aj mne, rozprávačke príbehu je ľúto tohto dievčaťa. Natália je na tom ešte horšie, ani svetlo nového dňa nevidí a už má nervy v kýbli. Snaží sa vstať. Každý jeden pohyb ju neskutočne bolí. Zostane teda sedieť na kraji postele a otvorí životne dôležitú apku, ktorá pokrýva celý jej umelecký aspekt života, Instagram. Zväčša zahraničné profily, ktoré followuje, boli počas jej spánku aktívne a zverejnili množstvo zaujímavého obsahu atakujúceho jej umelecké prežívanie.

Tak napríklad, na prvom poste je blondínka v modrých mini bikinách, ktoré jej sotva prekryvajú bradavky. Zahľadí sa na jej zmyselné krivky, čo jej vyniesli už množstvo srdiečok a komentárov. Natálii však na nej niečo neseďí. Premýšľa, že modelka by mohla schudnúť na bokoch a hneď by to vyzeralo, že má väčšie prsia. Chce ju trochu motivovať, aby sa pri ďalšom pózovaní snažila viac, a tak sa rozhodne jej nedať srdiečko na tento príspevok.

Ďalší postom je facelift známeho modelu auta značky, ktorú táto kozmetická operácia asi bolela, lebo jej názov začína priamočiarno - AU! Audi, jej budúce auto. Myslí na to, že už ho dávno mohla mať, keby jej frajer Peter nebol taký žgřľavý. Veď je predsa lekárom na súkromnej klinike, kde vyrába umelé decká, to je v dnešnej dobe biznis ako hovado. Sama pred sebou si obháji svoje právo na nové auto, ktoré má byť zakúpené jej priateľom. V nosných dierkach už dokonca cíti vôňu kožených poťahov.

Rada by svoje ráno ešte viac obohatila umením, no je čas na efektívneho psychoterapeuta, u ktorého je príjemne teplúčko, no zároveň je ticho a nemudruje. Postaví sa pod tečúcu horúcu vodu, zvesí hlavu a stojí nehybne niekoľko minút. Horúca voda na ňu padá v množstve 10 litrov za minútu a rovnakým tempom odteká do odtoku jej budúcomesačný zárobok za budúcomesačnú preddavkovú platbu za vodu a kúrenie. Natáliu to absolútne neserie, lebo šetrenie vodou a zdrojmi sú podľa nej témy pre nižšiu strednú triedu bez vkusu. A jej rannú depresiu by studená voda nevylicila ani omylom. Skôr by ju ešte viac prehĺbila a možno by prišla na to, že ísť do práce nemá vôbec žiadny zmysel.

A keďže pracuje ako asistentka šéfa vo výrobe, pre pokračujúce fungovanie dodávateľských reťazcov v tomto globalizovanom svete zostane radšej pri blahodarných účinkoch teplej vody na svoju pracovnú motiváciu, až pokým je koža jej tela úplne ružová.

Natália by v sprche vydržala stáť ďalších desať minút, no veľmi dobre si uvedomuje, že ak chce dobehnúť meškanie spôsobené neplánovaným posunom budíka, je čas na seba natrieť niekoľko zázračných značkových prípravkov, ktorými sa postará o bábätkovskú hebkosť pokožky, priaznivé pH genitálií so zabezpečením nadpozemskej sviežosti či dokonalý lifting

každého záhybu, dokonca aj pod kolenami. Po tom, ako vyjde zo sprchy, sa jej nálada nepatrne zlepši. Síce asi len o 7,5 percentuálneho bodu, no aj to stačí na chvíľkové vymanenie sa z intenzívneho pokušenia byť evidovanou uchádzačkou o zamestnanie na úrade práce.

Cestou z kúpeľne prehodí cez seba župan, vyzdvihne si čerstvú kávu z kávovaru, ktorému cez apku zadala pokyn na jej prípravu hneď po vykročení zo sprchy, a s mobilom v ruke si sadne na barovú stoličku v kuchyni. Počkať, do kávy si prileje ešte trochu mlieka. Raňajky majú byť predsa vyvážené.

Počas toho, ako jej chladne tento čarovný nápoj potenciálne prospešný tak na vznik vredov na žalúdku, keďže ho pije nalačno bez náznaku iných raňajok minimálne ďalšie dve hodiny, prišiel čas na socializáciu. V správach vidí notifikáciu pripomínajúcu, že ich má niekoľko neprečítaných. Tú úspešne odignoruje a otvorí si Facebook. Ako sama hovorí, táto sociálna sieť je už dávno mŕtva pre jej vekovú kategóriu, ale predchádzajúca generácia, ktorá zahŕňa jej rodičov, iných rodinných príslušníkov či jej frajera, ju stále aktívne používa.

Jej nervové zakončenia sú v úplnom vytržení hneď po prečítaní si prvého príspevku, ktorý sa jej zobrazil na nástenke. Prsty jej skáču po mobilnej klávesnici rýchlejšie ako plynú myšlienky a ešte rýchlejšie ako stíha opravovať jej vnútorný autocorrect.

Stlačí komentovať a v mysli zatlieska svojmu príspevku. Musím si ho ešte raz prečítať: Bože, v ktorom storočí to tu žijeme, keď máte neustálu potrebu sa starať do toho, čo sa nachádza v našich materniciach??? Stredovek je už dávno over, vy strigy a strigôni. Tak sa ďalej pekne modlite a pracujte a nestarajte sa do základného práva žien na potrat! Že, @Peter Dolinka?

Vo svojom komentári, na ktorý je extrémne hrdá, označí svojho frajera, lekára, nech tam pripíše aj nejaké odborné bláboly, aby potvrdil jej slová. Toto je jeho odbor, tak snáď jej zas nebude nadávať ako minule, keď v jednej diskusii, kde sa pýtali na najtrápnejší zážitok zo spálne, opísala veľmi konkrétnu pikantnú tragikomickú situáciu a označila ho tam.

A takto podobne pokračuje jej dnešná socializácia ešte zopár minút s výsledkom niekoľkých kvalitných komentárových skvostov. Dúfa, že bude mať veľa lajkov, to jej ukojí sebavedomie lepšie ako by to urobil hociktorý chlap hoc aj na zadnom sedadle brontofialovej Audiny.

Už oblečená vytiahne zo škatuľky jednu cigaretu a smeruje rovno na balkón. Prednedávnom zrekonštruované verejné osvetlenie nad parkoviskom tak parádne osvetľuje všetky na ňom zaparkované autá, že hneď zbadá kompletne primrznutý sneh na prednom skle jej staršieho BMW-čka. Výborne, pomyslí si, nič nezlepší náladu viac ako zamrznuté biele hovná. Keď už sme pri tejto téme, akurát sa zase potvrdilo, že ranná cigareta je istota pravidelného vyprázdňovania v pohodlí domova.

A s ním prišiel čas na pravidelné edukačné okienko. Otvorí aplikáciu,

kde sa nepridáva nič iné, len videá, začína sa vzdelávať a proti tom si šomre popod nos:

...Tanečná figúra, v ktorej budem úplne perfektne vyzeráť aj po piatom poldecáku? To určite dopozerám až do konca.

...Ako nenápadne používať svoj mobil v práci? To si pozriem neskôr v robote.

...Varenie ma nezaujíma, ďalej.

...Rozkošné šteniatka. Nie, teraz nemám mood. Ďalej.

Tu sa zastaví a prehodnotí svoje rozhodnutie, lebo možno niečo podobné by v tejto rannej situácii nemuselo byť na škodu. Ale musí to byť aspoň neohrabaná panda, pomyslí si.

Počas toho, ako si chce vyhľadať video práve s touto tematikou jej padne pohľad na čas. No zbohom, 05:47. Toaletákové franforce lietajú na všetky strany. Pri tejto nevyhnutnej aktivite rozmýšľa, ako málo sa v spoločnosti hovorí o potrebe starať sa o komfort svojich intímnych partií, správne ich utierať a pozor, že by sa malo viac šíriť povedomie o tom, že aj muži by si mali umývať ruky pred toaletou, nielen po nej. Taká jednoduchosť v podobe hygieny rúk vie zamedziť mnohým zdravotným problémom oboch pohlaví. Nie je to síce sexy téma, ale už sme veľkí, a aj keď to niektorých zabolí, treba si priznať, že nežijeme v porne. Kvôli akútnej časovej tiesni sa nasledujúce potrebné činnosti na ukončenie toalety a odchodu z domu zomelú extrémne rýchlo, akoby sa nacvičoval požiarnej evakuačný výcvik.

Je 05:51 a Natália uteká dole schodiskom zo šiesteho poschodia. Už na štvrtom medziposchodí oceňuje kvalitu použitých materiálov na jej hrubej zimnej bunde. Počas toho, ako jej začínajú stekať cícerky potu po chrbte sa pochváli, že táto investícia bola naozaj rozumná a bunda hreje lepšie ako nových päť centimetrov vlastných tukových zásob.

Dobehne k autu kompletne znovu osprchovaná a začne oškrabávať čelné sklo. Vrstva zamrznutého snehu je hrubšia, ako si myslela. Toto je sen každého šoféra, ktorý nestíha do roboty. Keď sa jej konečne podarí vidieť cez čelné sklo aspoň rozmazané obrisy objektov, otočí kľúčikom v zapalovaní a zaspieva si neočakávano-očakávanú pesničku s názvom: Kurvaaaaa-aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa fix!

Štartér kvíli, motor nereaguje na silu jej myšlienok a ani náhodou nechce naskočiť, takže si spieva druhú slohu vo veľmi emotívnom prevedení: „Nóóóóó, póóóóóď, daváááááj!“

A keď nepomôže ani prosenie v refréne, prichádza príznačný prechod do rapovej pasáže: „Kašlem na to, idem radšej naspäť do postele. Môžem sa vysrať na tých 976 eur v hrubom, toto mi za to ani zďaleka nestojí.“

Vystúpi z auta, ktoré ani nezamkne, veď na čo? Aj tak nejde naštartovať. Vráti sa naspäť do svojho bytu, uvarí si v pokoji ďalšiu kávu a pozerá svoje sociálne siete, až pokým si niekedy tesne pred obedom neuvedomí, že by svoje dnešné rozhodnutie mala oznámiť frajerovi. Už ho pozná príliš dobre na to, aby vedela, že na spracovanie takejto informácie bude Peter potre-

bovať dlhší časový úsek. Po práci by mal k nej prísť, tak ak mu to oznámi teraz, už by snád' večer mohol byť trochu vychladnutý.

„Čo, prosím?“ pýta sa Peter, aj keď Natáliin niekoľkominútový preslov o jej ranných patáliách veľmi dobre počul.

„Že kašlem na robotu. Budem influencerkou, to je presne ideálne povolanie pre mňa. Ľudia majú radi moje príspevky, vždy mi ich lajkujú a komentujú, tak to rozbehnem vo veľkom,“ premýšľa Natália nahlas do telefónu.

Peter nemôže uveriť tomu, čo práve počuje. Že influencerka, to čo je za robotu? pomyslí si. „Aj ti už volali z roboty, prečo si neprišla?“

„Áno, niekoľkokrát, ale nezdvihla som,“ vraví Natália.

„To je dobre,“ utvrdzuje ju Peter. „Tak im teraz zavolaj, že si nemohla naštartovať auto a ešte k tomu si si v ňom vybuchla aj celú kabelku s mobilom a kľúčmi. Určite budú mať pochopenie a budeš môcť normálne nastúpiť do práce.“

„Ty si ma vôbec nepočúval?“ hnevá sa Natália. Ja nechcem chodiť do tej hlúpej roboty, mám na viac.

„Áno, áno, počul som, chceš byť influencerkou. Myslím, že to bude podobné, ako keď si pred niekoľkými mesiacmi chcela vlastný podcast. Zaplatil som nehorázne peniaze za nahrávacie štúdio, v ktorom sa nikto neodfotil s mikrofónom toľkokrát ako ty a nakoniec si sa aj tak rozhodla, že ani jednu nahratú epizódu nezverejníš, lebo sa ti nepáči tvoj hlas,“ vraví Peter už mierne podráždene a nesmierne otrávene. „Najlepšie urobíš, ak budeš normálne chodiť do práce a týmto vysnívaným fantasmagóriám dáš konečne zbyhom. Sama dobre vieš, že sú to blbosti a ty ani na také niečo nemáš.“

Emócie sa cez telefón dajú veľmi ľahko korigovať, takže keď Peter už na Natáliin vkus príliš dlho odmieta akceptovať jej nápad, s ktorým je maximálne stotožnená, jednoducho vypne hovor a urazene si ďalej prezerá svoj profil na sociálnych sieťach.

Natália si je vedomá toho, prečo jej priateľ tak zhadzuje všetky vysnívané povolania. Aj keď pôsobí hlúpo a naivne, nie je taká ani zďaleka. Ale je pohodlnejšie pôsobiť jednoducho, lebo potom nikto od nej nič nečaká. Pokiaľ je človek múdry, aby sa múdrom v spoločnosti udržal, musí to stále niekomu dokazovať. A presne to sa jej nechce. Chcela by mať pohodlný život, presne taký, na aký bola zvyknutá u rodičov - mala všetko, na čo si spomenula a nemusela skoro ani pohnúť prstom.

Na druhej strane, presne rozumie tomu, čo Peter od nej chce a o čo sa snaží. On je vysoko špecializovaný lekár, odborník vo svojej problematike, kvôli čomu študuje celý svoj život a stále bude. Svoju prácu a vedomosti má poctivo vydreté. Ale ona, nech akokoľvek obdivuje jeho vedomosti, nechce taký život.

Natáliu už nebaví neustále hľadať a vysvetľovať dôvody, prečo by nemohla byť úspešná v diametrálne odlišnom odbore, napríklad práve na sociálnych sieťach. Možno sa to nezdá, ale dosť sa narobí na tom, aby si to

poriadne obhájila sama pred sebou a verila tomu tak, že sa nebude báť ísť za svojím snom. Myslí si, že to Peter nikdy nepochopí a nikdy ju ani plne nepodporí. Jednak už kvôli tomu, že práce, po ktorých túži Natália, nepovažuje za skutočnú robotu, a okrem toho, pochádza z úplne odlišnej rodiny, kde si jeho rodičia tiež museli vydrieť svoje sociálne postavenie. Natália veľmi dobre vidí, ako tento vzor správania kopíruje vo svojom živote aj on a je preňho poslaním.

Stále však trvá na tom, že jej sny a ideály by mal Peter ako jej partner podporovať. A ak s nimi nesúhlasí, môže jej decentne naznačiť, čo je reálne a na čo, podľa neho, skutočne má, ale nemal by ju totálne zdeptať a odradzovať od všetkého, čo mu predstaví ako nápad. Takto Natália cíti, že by malo vyzeráť férové a správne správanie Petra voči nej.

No nech je akokoľvek dotknutá, nech sa akokoľvek urazí na Petrove reakcie, vzťah s Petrom jej prináša viac výhod ako nevýhod, a tak pokiaľ chce pokračovať v tom, že Peter bude platiť všetky jej výdavky spojené s bývaním, býva predsa v jednom z jeho bytov, domácnosťou, autom, spoločnými dovolenkami a drahými darčekom, a ona si zatiaľ svoju mzdu môže míňať na čokoľvek podľa svojho uváženia bez Petrovej kontroly nad jej cashflowom, musí akceptovať jeho pravidlá. Žiaľ, tak si to aj sama nastavila, a tak si to vybrala.

Preto zdvihne telefón a zavolá do práce, pričom svojmu šéfovi povie presne to, čo jej navrhol povedať Peter. A ako Peter správne predpokladal, Natália sa usmieva do telefónu, pretože jej šéf má pochopenie v tom, čo sa jej ráno prihodilo, lebo vraj mal podobný problém, až na tú vybuchnutú kabelku. V pondelok má teda prísť normálne do práce a dnes si má užiť jeden deň dovolenky a tým pádom aj predĺžený víkend.

V podstate je rada, že to takto dopadlo, lebo keby zostala nezamestnaná, musela by sa omnoho viac snažiť niečo dosiahnuť vo svojich snoch, ako keď len chodí do roboty. Nakoniec má takú dobrú náladu z toho celého, že sa rozhodne niečo navariť.

Samozrejme, nebude to nič výnimočné a veľkolepé. Bude rada, ak zapne varnú dosku a nepomýli si soľ s cukrom. Natália nie je príliš zručná kuchárka, tak jej príprava cestovín s omáčkou zaberie značnú časť času, najmä preto, že musí niekoľkokrát poutierať vykypený hrniec, raz sa pozabudne pri čítaní správ, a keďže Peter neznáša rozvarené cestoviny, prvá várka putuje dole záchodovým tobogánom, a tak musí začať odznova. Medzitým nachystá stôl, ktorý po pol hodine stajlingu vyzerá akoby sa naň išlo servírovať jedlo pre kráľovskú rodinu. Nakoniec rozleje aperitív, rovno si z neho upije niekoľko pohárikov a čaká, kedy príde Peter z práce. Určite ju nakoniec pochváli a dobre sa pomilujú.

O necelú hodinu si Peter otvorí dvere do bytu vlastným kľúčom a nájde Natáliu ako ho čaká v kuchyni aj s doma uvareným jedlom. Je prekvapený z toho, že varila, ale ešte viac z toho, že jedlo vonia a vyzerá veľmi chutne.

Pod farchou celého dňa precitne ešte väčšmi z toho, že je skvelé mať partnerku, ktorú môže nasmerovať tak, ako chce on, lebo ona sama si

dobre uvedomuje, kto nosí domov peniaze a kto tak má právo rozhodovať o osudoch jednotlivých členov domácnosti. Premýšľa, že by ju konečne mohol v najbližšom čase požiadať o ruku.

Aj v Natáliinej hlave prebieha búrka pocitov a myšlienok. Mala by sa mu ospravedlniť za svoje správanie ako podráždene reagovala na jeho dobre mienené rady? Alebo sa má s ním začať hádať, obviňovať ho z potreby ju celú vlastniť, a to nielen telo, ale aj myseľ a sny. Možno by si tým vydobyla trochu lepšie postavenie vo vzťahu, možno by ho, naopak, znova nahnevala a odstihol by ju od niektorých benefitov, čo jej poskytuje.

Myšlienky sa jej v hlave križujú a úplne jej paralyzujú telo. Ona len stojí a stojí. Zdá sa jej, že sú to hodiny, čo sa nehýbe. V Petrovej realite však prešlo ledva pár sekúnd, keď Natália zareaguje na jeho príchod: „Žiadnemu mužovi na svete nedovolím zobrať mi slobodu snívať a plniť si sny.“

Zvrtne sa na päte. Pri dverách si zoberie kabát a kabelku. Kľúče od starého auta, ktoré jej kúpil Peter nechá zavesené tam, kde visia už celý deň. Spokojná si to namieri na miesto, kde už veľmi dlho nebola. Ide na zastávku počkať električku, ktorá ju zoberie ďaleko od tejto snovej kľetky.

Patrícia Mutňanská, 31 rokov, Nemšová

PRÍPAD STRATENÉHO HRDINU

Konečne som doma. Dnešný deň bol pridlhý. Unavená si ľahnem na pohovku a cez mobil sa vnorím do sveta najnovších klebiet. Vonku sa dejú veľké veci a ja neviem ani jednu z nich s nadhľadom uchopiť na papier. Toto sú úplné kecy! Termín uzávierky sa blíži. A ja nemám inšpiráciu na článok do mesačníka Bratislavský patriot. Čo len budem robiť?

Hlasné cýrén ma vytrhne z premýšľania. Prekrútim očami a odšuchcem sa ku dverám. Ako sa približujem, cengot silnie. Vyčerpane otvorím vchodové dvere. Chodbou sa nesie krik susedy z bytu o poschodie nižšie. „Slečna Hečková, zmravnite si vašu návštevu! To cenganie ma vytáča!” „A mňa to nezaujíma!” s potešením zavolám naspäť. Otravná suseda zmizne z chodby a zabuchne dvere. Moju pozornosť upúta návštevník, ktorý sa opiera o rám dverí. Okuliare si posuniem vyššie na nos a prižmúrim zrak, nech naňho lepšie vidím. Vysoký, hnedovlasý mladík s orieškovo hnedými očami a elegantným postojom sa na mňa prívetivo usmieva. Od prekvapenia zhíkнем. Návštevník ma ani nestihne pozdraviť, keď si uvedomím kto to vlastne je. „Došľaka!”

Po chvíli sa spamätám – zdrapnem ho za kabát a usadím ho na gauč. Sadnem si vedľa neho a bez okolkov sa ho spýtam: „Čo tu urobíš, Juraj?” Z vnútorného vrecka kabáta vytiahne tenkú knihu. „Túto knihu som našiel pred chvíľou na chodníku. Vnútri bolo meno Karolína Hečková. To si ty, však?” Zneistiem a pozriem na knihu. Veď som ju čítala včera večer pred spaním. Ako sa mohla dostať na ulicu? Ako naňho pozerám, mám čudný pocit, akoby som ho už niekde predtým videla. Oči mi skĺzli na jeho zlaté hodinky. Rukou pohladí obálku knihy, ktorú zdobia navlas rovnaké hodinky. A už je mi to jasné!

„Juraj, ja sa ti musím s niečím priznať. Ty si moja obľúbená postava z tejto knihy.” Aj ja sa dotknem obalu knihy a naše prsty sa na chvíľu dotkli. „Vôbec neviem, ako si sa sem dostal, tak mi to vysvetli. A ja nám zatiaľ pripravím dobrú kávičku.” Zasmeje sa a odhalí krásne biele zuby. „Áno. Bude to na dlhé rozprávanie.” Vstanem a pripravím mu čiernu kávu

s mliekom - v knihe sa často spomína, že obľubuje práve túto. Keď sa vrátim s táckou, div sa neoblejem.

„Hej! Hneď prestaň!“ skríknem a tresnem s táckou o stôl. Namiesto čakania, sa hrá s mojím žltým kanárikom. „Desíš ho!“ On moju poznámku prepočul a hladí ho cez mriežku po perí. „Myslím, že sa mu to páči.“ Priskočím ku kletke a rukou ho odožením. „Povedala som, aby si prestal!“ On pobavene prevráti oči a usadí sa pri stolík. Skúmam môjho kanárika, či sa mu náhodou nič nestalo. Všetko vyzerá byť OK.

Otočím sa s rukami vbok a uštedrím mu príučku. „U mňa doma neplatí, že cíť sa tu ako doma! Aj keď som ťa prijala ku mne domov, neznamená to, že si tu môžeš robiť len tak, čo sa ti zachce!“ On sa mi posmieva a popíja kávu akoby nič. „Fajn. Budem slušný... Pre tú vynikajúcu kávičku,“ odpovie a žmurkne. Prisadnem si k nemu. „A čo tá kniha? Koľký raz si ju už čítala? Vieš o tom, že v tvojej knihe chýba koniec?“ Vyprsknem zo seba dúšok kávy. „Č-čože?“ Podá mi ju do ruky. „Presvedč sa sama.“ Stránky pod mojimi prstami suchocú. Odhalia prázdne miesto na konci knihy. Povzdychnem si. Asi sa koniec príbehu tak skoro nedozviem.

„Vieš, vtedy som riešil jeden veľmi zvláštny prípad...“ Juraj začne rozprávať. Od úžasu neviem sformulovať ani jednu vetu, iba naňho obdivne hľadím. Môj najobľúbenejší hrdina sedí priamo pri mne. Detektív Juraj - najšíkovejší, o akom som kedy čítala! Naposledy už bol veľmi blízko k odhaleniu lupiča. Zaujato počúvam všetko, čo rozpráva. Zmienil sa o jeho nepriateľovi, ktorý ukradol v galérii Jasemin drahý obraz s názvom Mesačná krádež. Opisoval tú maľbu tak detailne, až som ju videla priamo pred očami. V jemných odtieňoch bielej, sivej, belasej a čiernej sa na pozadí vynímal majestátny Mesiak. Autor namaľoval jednoduchú maľbu v roku 1969 na oslavu triumfu slávnych mužov - ich výstupu na Mesiak.

Neznámy milionár kúpil obraz za vysokú sumu. Ale ani u nového majiteľa sa dlho neohrial a zakrátko putoval naspäť do galérie. Rôzne fámy v tlači tvrdili, že boháča mátajú preludy. V galérii pobudol tri roky. A potom ho nejaký chuligán ukradol. Ľudia veria legende, že americký umelec chce naspäť svoj prekliaty obraz. Túto nevyriešenú záhadu som počúvala so zatajeným dychom. Zaumienila som si, že mu bezpochyby pomôžem.

A aké dôkazy doteraz objavila polícia? Nie je ich veľa. Galériu počas krádeže strážil mladík, ktorý často chodieval na brigádu opitý. On si asi nevšimol, že niekto sa okolo neho zakrádal. A ešte viac bije do očí fakt, že si nedávno kúpil drahú elektrickú gitaru. Juraj uvažuje, že úplatok od lupiča pokryl určitú čiastku. Navyše polícia zistila, že v kamerovom zázname z osudnej noci chýba pätnásť minút čistého záznamu. Obraz tam nie je; vyzerá to akoby niekto kameru úmyselne zakryl a počuť len hlasný lomož. Vo výstavnej miestnosti obraz chýba. Juraj to považuje za rýchlu a efektívnu prácu, čo dokazuje, že strážnik dostal úplatok. Už má aj jasný tip na lupiča. Je ním... Už ma chytajú driemoty, zaspávam.

Vo štvrtok ideme do kaviarne na raňajky. Žiarivá reklama Juraja upútala a sledoval ju so záujmom. Medzitým som objednala dve kávy,

palacinky a sadla som si pri najbližší voľný stôl. Vysoký svalnáč šprintoval, a potom predvádzal oranžové ohyzdy. Hlasný komentár vymenúval nespočetné chvály. Však za tú vysokú cenu sa ani nečudujem. Ale ja ich Jurajovi nekúpim. Však nekradnem, no nie?

Keď reklama skončila, Juraj ma vytrhol zo zamyslenia. „Karolína, ďakujem. Je to výborné.“ Pousmejem sa a odpijem si z horúcej kávy. „Videla si tú reklamu?“ „To sa pýtaš vážne? Ak si myslíš, že ti kúpim tie oranžové hnusoby, to si na omyle. Tá farba je otrasná,“ poznamenám pre seba a dúfam, že ich predsa len nebude chcieť. „Tu nejde o tenisky,“ odvrkne Juraj. „Tak o čo?“ „Všimla si si toho muža?“ S plnými ústami prikývnm. „Ja ho poznám. On je ten zlodej, ktorému som dlho na stope. Ale ani vo sne by mi nezišlo na um, že ho uvidím práve tu.“

Tresk! Niečo s buchotom dopadlo na zem. Inštinktívne som priskočil ku Karolíne a chrptom zakryl výklad. Privinul som si ju a schoval pod kabát. Drobné a väčšie kúsky skla mi padali na kabát, aj kožu. So zatajeným dychom sme takto boli hodnú chvíľu. Otvoril som oči a videl tú spúšť. Nejaký chumaj rozbil okno z výkladu kaviarne. Rozbité okno nás už nechránilo pred zvedavými pohľadmi okoloidúcich. V ráme ostali dva-tri väčšie kusy skla a zem pokryli drobnulinké kryštáliky. K nohám sa mi zakotúlala papierová guľa. Zdvihol som ju a poobzeral si ju. Keď som otriasol sklo, papier som narovnal. Vnútri bol veľký kameň, čerstvý cigaretový ohorok a odkaz.

“Si v poriadku?” Jej tichý hlas ma vytrhol z úvah. Veľmi sa vyľakala. Myslel som, že o chvíľu odpadne. Môj dotyk tváre ju upokojil. “Aha, ny, na zemi bol tento papier.” Začítala sa a nespúšťala zrak z kostrbatého písma.

Mám náskok tri dni. Keď ma chytiš, pôjdem na najbližšiu policajnú stanicu a všetko im poviem. Nevynechám ani najmenší detail... Tak čo, máš na to guráž, novinárka? V.

S hnevom som odhodila papier nevedno kam. Myslela som si, že my máme náskok a už sme blízko odhalenia lupiča. A on sa s nami zahráva a bedlivo pozoruje každý náš krok. Neviem, či tento odkaz je pasca alebo vážna ponuka. Risk je priveľký na chybné kroky. Ale páchatel'a musíme dolapiť, nech sa deje čokoľvek. So smútkom som pozrela na Juraja a on mi chlácho-livo stisol ruku.

Ráno sme sa zobudili v lepšej nálade a po raňajkách si ujasnili ďalšie kroky. Prvý krok bol jasný. Juraj zaklopal na dvere bytu nepríjemnej susedy. “Dovoľte nám vojsť. Máme na vás pár otázok.” Hneď ako nás uvidela spoza dverí, pokúšala sa ich zabuchnúť. “To určite! Prišli ste ma len zdržiavať.” Nepochybne vedela, že naša návšteva neveští nič dobré. “Keby som bola vy, otvorila by som. Viete o tom, že vás môžeme usvedčiť z toho, že ste prichýlili možného lupiča?” Susede došli námietky, keď otvorila dvere a pozvala nás dnu. Často sa snažila meniť tému a na otázky odpovedala nejednoznačne. My sme ale vedeli svoje. Neustále klamstvá Jurajovi neunikli, a tak musela povedať všetko, čo o ňom vedela. Keď sme sa jej dostačujúco popýtali, odišli

sme a ona si konečne vydýchla úľavou. Znepokojený Juraj ma viedol dole po úzkych, strmých schodoch s vetším zábradlím. Chytila som ho za ruku, čo neuniklo zvedavým pohľadom susedov.

Druhým miestom, kam viedli naše kroky, bola umelecká galéria Jasemin. Nebola veľmi populárna, často zívava prázdnotou. Občas tam ktosi zavítal. Stisla som kľučku dverí a vošli sme dnu. Kurátor odhliadol od hĺby tlačív a priateľsky nám kývol. Policajná páska oblepovala jeden prázdny roh miestnosti. Predtým tam visel ukradnutý obraz. Keď som sa pozrela na Juraja, striasol sa. „Deje sa niečo?“ spýtala som a pohľadila som ho po pleci. On sa zamračil. „Mám taký čudný pocit, akoby som toto celé už niekde videl. To nič, už ma to prešlo.“ Nadvihla som obočie. „Prosím, vy ste Karolína Hečková?“ Kurátor pristúpil ku mne, podávajúc mi malý lístok. „Nechal to tu jeden pán. Povedal, že vy o tom viete.“ Začudovane som pozrela do dlane. Na lístku bol výpis z účtu a na druhej strane bolo povolenie na reštaurovanie.

Galéria ponúkala prenájom niektorých obrazov na výskum, dekoráciu alebo reštaurovanie. Obrazy mohli reštaurovať len ľudia s povolením od majiteľky. A čuduj sa svete, Vincent si svoje zabudol tu. Keď som sa letmo pozrela na Juraja, videla som, že on tomu neveril. Wagner nebol nikto, len všivavý a šikovný zlodej. „To potvrdenie je falošné,“ skonštatoval. „Ako to môžeš vedieť? Veď tu dolu je oficiálna pečiatka majiteľky.“ „Všimni si jej podpis,“ vyzval ma. Mrzuto som si povzdychla. „Neťahaj ma za nos, mňa takéto triky nebavia.“ On len znovu ukázal na plagát s cenníkom na stene a na podpis majiteľky naspodku. „Porovnaj ich a zistíš, že mám pravdu.“

Hodnú chvíľu som skúmala dva podpisy. Oba podpisy boli navlas rovnaké – to nebývalo bežné. Ľudia sa zvyknú ponáhľať. Keď sa naháňa myseľ, naháňa sa aj telo, a málokedy sú dva podpisy totožné. „Je odkopírovaný od originálu, vidíš?“ Víťazoslávne som kráčala k pultu, kde sedel kurátor. „S čím vám pomôžem?“ „Vidíte tu tento...“ Už-úž som išla objasniť nedorozumenie, no Juraj ma predbehol. „Moja priateľka vás chcela pochváliť za krásny dizajn menoviek pri exponátoch.“ Kurátor sa pousmial. „Ďakujem. Pomôžem vám ešte nejako?“ Juraj ma štychol pod rebro, aby som mlčala. „Nie. Pekný deň.“

Keď sme kráčali po ulici, stále som skúmala lístok z banky. „Dňa 5.6. výber z účtu v hodnote 1000 eur. Prečo by si vyberal peniaze z účtu?“ Juraj si povzdychol. „Veď aby vyplatil kupca obrazu, no nie? Môžeme ísť na poštu,“ navrhol. „A prečo?“ „Ak medzičasom nášho pátrania obraz od neho niekto kúpil, iste ho posielal poštou. Je to najistejšie. Nemôže riskovať, aby ho niekto uvidel a nahlásil krádež.“ vysvetľoval Juraj. „Kedy pôjdeme?“ „Zajtra.“

Žena u priehradky na pošte si spomenula na istého muža, ktorý sa podobal na nášho podozrivého. Tvrdila, že večer posielal väčší balík prvou triedou. Nevedela kam; adresát na balíku bol nečitateľný. S obavami v hlase som sa otočila k Jurajovi. „A čo teraz? Nedokázali sme ho zastaviť. Bezpochyby si ten obraz povesil doma nejaký šmelinár.“ „Nezúfaj. Čo tam

po jednom nevyriešenom prípade, no nie?“ Zarazila som sa. „Ale veď!“ On sa prívetoivo usmial. „Už to nerieš. Poďme si oddýchnuť. Tvoje narodeniny sú už za rohom. Usporiadame oslavu?“ „To fakt?“ Zasmial sa. „Fakt. Tak akú tortu upečieme?“

Juraj sa nedal odradiť a rozhodol sa, že mi pripraví nezabudnuteľnú narodeninovú oslavu. Upekli sme chutnú tortu a dokonca mi kúpil darček. Po káve a krajci z torty sme sa rozprávali. „Karolína, vieš o tom, že vždy, keď napíšeš nejaký článok, tak si ho prečítam ako prvý?“ Pousmiala som sa. „V plnom kufri mám všetky články, už si ich nemám kam odkladať.“

„Aký sa ti páci najviac?“ Zamyslel sa. Zazvonil zvonček. Otvoril a vrátil sa s veľkou kyticou krvavo červených ruží a hnedou obálkou. „Takže to nebol Vincent s priznaním? To by bol ten najlepší darček...“ Úškrn mi zamrzol na perách. Juraj mal na čele obavy. Vincent o mojich narodeninách musel vedieť. Pohľad mi padol na noviny na stole. Na titulnej strane sa vynímala gratulácia od všetkých z redakcie. „Tým by som si nebol dvakrát taký istý.“ Bez ďalšieho vysvetľovania hodil na stôl obálku. Priniesol do obývačky krištáľovú vázu.

Hnedú obálku som dychtivo otvorila. Stratila som reč. V obálke bol... obraz Mesačnej krádeže a k tomu chýbajúce stránky z mojej knihy. Pozrela som sa na kvety na stole a všimla si medzi nimi odkaz. Hneď som vedela, že boli od neho. Neuniklo mi, že v knihe ma Vincent obdivoval. *Krásne dvadsiate tretie narodeniny, Karolína.*

„Tak tu je,“ prerušil moje myšlienky Juraj a vzal zo stola kyticu. S hnevom ju šmaril do vázy a niekoľko okvetných lupienkov opadlo na stôl. Ostali tam. „Deje sa niečo?“ „Musím ti niečo povedať...“ Tmavé myšlienky zahnal, potriasol hlavou a dotkol sa mi ruky. Chvíľu niečo lovil vo vreckách kabáta. Vytiahol drobnú bielu škatuľku a posunul ju ku mne. Zadíval sa na mňa a okolo očí mal jemné vrásky. „Tvoj darček,“ ostýchavo dodal a nebadane sa pousmial.

Nemohla som odolať a hneď som malú škatuľku otvorila. Vnútri bola krásna brošňa. Pozlátená brošňa predstavovala žltého kanárika. Červený kamienok stvárňoval vtáčie oko a drobné biele kamienky zdobili perie. Sedel na konári a prevísal mu cezeň chvost. Pod lampou sa brošňa veľmi jagala. Kým som si ju obzerala, Juraj mi pri uchu zašepkal: „Smiem?“ Pripol mi ju na košeľu. Bola dokonalá! Symbolizovala môjho kanárika, vďaka ktorému sme sa stretli. „Ďakujem,“ zašepkala som.

Juraj sa pozrel na brošňu a potom dlhšie na mňa. „Pristane ti.“ Pohládil ma po líci. Zazvonil môj mobil. Strhli sme sa. Juraj vstal. Vrhol nás tým do priepasti. Ja s telefónom navrchu a on v priepasti citov tam dolu. Prudko som sa nadýchla a priložila som si telefón k uchu. „Prosím, tu je Karolína Hečková.“

To, čo nasledovalo ďalej, mi vzalo vzduch z pľúc. Cítila som, že sa dusím s úzkosťou. „Zdravím, to som ja, Vincent. Dostala si tú obálku, novinárka?“ „Áno. Odkiaľ máš moje číslo?“ nervózne som sa opýtala. „A to ťa čo zaujíma? Idem na políciu. Prípad sa vyrieši a už nebudeme ďalej márneň čas. Ten

obraz je tvoj darček. Všetko najlepšie, Karolína.“ Zvuk pípnutia ukončeného hovoru zaplnil napäté ticho. S hrôzou sme sa na seba pozreli.

„Nechcem ti kaziť deň ešte viac, ale ak povie tým policajtom, že je zlodej a oni ho zatknú, tak my...“ Nedokázal tú vetu dokončiť. „Musíme ho zastaviť!“ zvolala som a prudko vstala od stola. Juraj mi obliekol kabát a vyrazili sme. Viezli sme sa električkou smerom k najbližšej policajnej stanici.

Keď sme vbehli dnu, on prišiel a oslovil policajta neďaleko. „Nerob to!“ zakričala som naňho. Nadýchol sa. Pozrel na mňa. Pozrel na vysokého policajta oproti. A priznal sa. Pri štrkotaní pút, ktoré mu policajt nasadil, sa uškrnul a poznamenal: „Stálo to za to.“ A policajt ho odviedol preč.

Bezradne sme vyšli z policajnej stanice. Ponevierali sme sa mestom. Bola to len otázka času, kedy zmizne aj Juraj. Sadli sme si do parku. Bolo v ňom málo ľudí a vtáky štebotali. „Chcem, aby si vedela, že Vincent ťa ľúbil.“ „Ja jeho nie. Ja som ľúbila...“ Neďaleko som započula škripot kolies bicykla. Ocitla som sa na zemi. Niektu do mňa narazil.

Otvorila som oči. Poobzerala som sa naokolo. Bola som vo svojej izbe. Vyskočila som z postele a rozbolela ma hlava. Na nočnom stolíku bola hnedá obálka. Vzala som ju do rúk a obzerala som si ju. Otvorila som ju a keď som uvidela jej obsah, zošuchla sa na zem. Z jedného rohu na mňa vykúkal obraz Mesačná krádež. Porovнала som si ho s webovými fotografiami. Veď to je on! Rukou som zavadila o brošňu na košeli. Bola dokonalá. Ale kto mi ju dal? Pohľadila som ju v dlani.

Hlasné cenganie zvončeka ma vytrhlo z hlavolamu v hlave. Prevrátim oči, s nechutou vstanem z postele a odšuchcem sa ku dverám. Ako sa približujem, cengot silnie. Otvorím vchodové dvere. „No konečne!“ s nechutou poznamená Klára, kolegyňa-novinárka, a vkročí dnu. Ustarostene sa na mňa zahľadí. „Ako sa cítiš?“ „Už lepšie. Chceš kávu?“ odpoviem a zmením tému. Klára prikývne a pochváli mi brošňu.

Pokým zovrie voda, čítam titulky bulváru na mobile. Jeden neunikne mojej pozornosti: ZÁHADA zmiznutého obrazu Mesačná krádež stále NEVYRIEŠENÁ. Karolína H. ODMIETLA prelomiť mlčanie. A my vieme PREČO! Kliknem na odkaz a so zatajeným dychom pozerám na fotku obrazu, keď ešte visel v galérii. Ale to je predsa môj obraz! O akom zmiznutí to písali? Za zvuku pískajúcej kanvice som si spomenula na detektíva Juraja a zlodeja Vincenta. Jeden pre mňa ukradol obraz a druhý mi z obdivu venoval brošňu. „No čo Lina, o čom bude tvoj ďalší článok? Šéf už horí nedočkavosťou. Tvoje články nám najviac vynášajú!“ „Už asi viem o čom,“ s úsmevom odpoviem a hľadím na obraz.

Študenti

DO 18 ROKOV

Prezidenta

UŽ SME ODLETILI

Ticho
Pokoj prázdnych terminálov
Všetci sme odleteli
Stačilo tak málo
Ťažkého
Fádneho
Aby sme rodisko opustili
A odišli
Do vzdialených krajov
Šedý asfalt
Úzkych ulíc
Mrakodrapy zdrapili mraky
Autá
Stali sa automatmi
Človek?
Už neriadi
Už opustil tento svet
Zelené výklady
Zhnedli
Za sklom chýba svetlo
Pre chlorofyl
Kam sme to miesto pre nás
Dovliekli?
Hviezdy
Sú už len na paličke
Čo chodníky lemuje
Pravda?
Už ani mesiac nevidieť
Noc je biela
Deň je čierny
Keď opar padá na sklené steny
Chce sa mi plakať
No my sme odleteli
A nechali
Zem našu umierať

BÁSNIK

Prepoetizovaný literomaniak
Vpúšťa čerň atramentu
Do pijaku
Vylieva ako z fľaštičky od tušu
Svoju dušu
Na papier
Verbálne, písomne, hrotom
Nadprirodzene emocionálny
Umelec
Vidiaci rýmy v suchých kvetoch
Je neomylný
Spisuje existenčné eufemizmy
Ktoré nemajú pravidlá
On nepočíta, nevyčíta, nečíta
Iba píše
Podnety svojho srdca
Anafory sú piliermi jeho skrýše

OFÉLIA

Očarená bláznovstvom

Uväznená

V okovách reality

Zbiera poľné kvety

Pletie z nich vence

Košaté, voňavé

Poznačené lúkou

Rozmarínom

Hojí rany

Ktoré jej srdce

Zlomené, má vyryté

Verila

No vernosť sama

Ju zradila

Aj hľa

Hamlet

Vidí dievča plačúce

Slzy len preleje

Odíde

Nechá napospas

Dušu svetským trápeniam

Sama kráča lesom

Klenby oblakov

Rozprestierajú sa nad ňou

Domov

Je to miesto, po ktorom túži

Tam bude v bezpečí

V pokoji

Chránená

Sám On jej to vrael:
Predtým ako ťa zviazali
Zákazy, ľudské obmedzenia
Bola si slobodná

Predtým ako dušu
Farebnú
Bujarú a živú
Zviazalo telo zvädzajúce
Prikovalo k zemi
Ku bolestiam ľudstva

Úcta
Vytratila sa z pery
Tých, ktorí vraj mali milovať
Hamlet sa zbláznil
Ona uteká
Ako by len mohla ľúbiť
Človeka
Zatieneného vlastnými bludmi?
Výplodmi svojej fantázie

Taká láska len hubí
Schopnosti mysle
Ktorá v útrobách bola skutá
Aby milovala verne
Voľne
Nie väznená v putách

Natália Korineková, 17 rokov, Prievidza

TÁTO BÁSEŇ NEMÁ NÁZOV, PRETOŽE JEDNO PROSTÉ SLOVO JU NEDOKÁŽE OPÍSAŤ

Jemné slová pošpinili myšlienky moje,
slová podlé a zákerné.
Odobrali nevinnosť pazúre zámerne.
Moja myseľ ťahala prehrané boje.
Tesáky číreho hluku zahryzli sa do mojej hlavy,
kmášu a nepopustia, drvia ma.
Po lícach mi tečie potôčik slaný.
V hrudi ma stíska prázdnoty jama.
Myšlienky poletujú sťa vrany splašené,
čierne krídla bijú hlavu ani bič.
Hlasy škrabú moje uši nechránené.
Počujem všetko a zároveň nič.
Viem, že nemám žiadnu moc
a príde mi to ako taký temný vtip,
keď z hrdla derie sa volanie o pomoc.
A moje slová znejú ako hlasný škrip.

Ako tisíce hviezd padajúcich,
prikrýva zima krajinu snehom.
Jej chladné prsty majú nadľudský cit -
keď hladí krajinu, hladí ju s nehou.
Prišla zima, spolu s ňou jej krása,
krása nedotknutá a bystrá.
Krása milosti, keď zľutovala sa
nad nami, krása čistá.
Ukončila moje trýznenie,
sneh pohltil všetok zvuk.
Utlíšila mojej hlavy zvonenie
a šepkala mi ako duch.
Šepkala, že všetko bude dobré.
Že nemusím sa báť.
Prstom ukázala mi nebo modré.
Ukázala mi, že dokážem stáť.

Čistá panika sa ma zmocnila,
jedna chladná ruka oči prekryla,
druhá za hrdlo ma chytila
a môj krik udusila.
Zmocnila sa ma rýchlo, len tak zrazu,
nebola príjemná, ale vyslobodila
môjho človeka z toho krutého mrazu,
keď ma z náručia zimy sotila.
A tak som tam stála,
trasúca a opustená,
v tme som sa sama bála.
S plačom padla som na kolená.
Pokožka páčila ma od šepotu dotyku,
ktorý cítila som dlho po tom.
Ramená trhali sa v tichom vzlyku,
a slzy miešali sa so studeným potom.

Omrznutý chrbát pohladilo mi teplo
a potom ma zalialo celú.
Privinulo si ma k hrudi, no bolo to iné -
akoby matka držala dcéru.
Oprela som sa o plameň hrejivý
a on mi hladil vlasy.
Bol teplý, ale nebol pálivý.
Cítila som dotyk pravej krásy.
Nahla sa žiara nado mnou
a nežne mi pobožkala čelo.
Pozerala sa na mňa emóciou nádhernou.
Jej pohľad utíšil všetko, čo bolelo.
Jej slová pohladili mi myseľ,
kričala ňou každá hláska.
Vtedy pochopila som, že nie je to výmysel.
Že na svete je láska.

Prúdila z jej samota bytia
ako vlna jasná.
Dala mi vôľu do žitia.
Vravela, že som krásna.
Zodvihla žiara moje telo,
držala ma pevne, aby som nespadla.

Pobozkala všetko, čo bolelo.
Na moju hrud' vďačnosť sadla.
Sedela na nej ako motýľ,
kmitajúci farebnými krídlami.
Vďačnosť za každú z chvíľ,
ktoré budú a sú už za nami.
Vďačnosť za jej lásku a silu,
ktorú mi dáva, aj keď som iná.
Za to, že vždy keď sa zvíjam
v bolestiach nevysvetliteľných,
ich ako papier vpíja.
Nenechá bolesti ani dych.
Za to, že každým dňom ma učí,
podá mi plamienok zo samej seba.
Že utrie slzy mi spod očí...
Je ako poslanie z neba.

Nina Jančošeková, 14 rokov, Košice

IVAN BUKOVČAN - KÝM KOHÚT NEZASPIEVA

Literárny druh je dráma
je ich desať v pivnici, len kto bude obeťná vрана.
Literárny žáner je tu zastúpený divadelnou hrou,
celý dej sa tu spája s vojnovou dobou.
Literárne obdobie je Slovenská dráma po 1945. roku,
chceli by všetci prežiť, no nedá sa to bez nevystreleného broku.
Kompozícia je, že celý dej sa odohráva v prvom a druhom dejstve
a hneď ako vrah zabil vojaka, začali ho hľadať, kým je to ešte čerstvé.
Prvé dejstvo sa končí 8. výstupom
a major von Lucas sa k zajatcom správa s jasným prístupom.
Druhé dejstvo sa zase končí výstupom piatym
a až teraz vrah vojaka ľutuje: „Ak by som mohol vrátiť čas, tak ho vrátim.“
Témou tu sú stroskotané ideály
a že zajatí sú nevinní oni povedali.
Idea: Proti násiliu má človek iba jednu šancu,
musí sa jej držať akoby ju pozýval k tancu.
Nemôže sa stať handrou, s ktorou sa len zametá,
zachovanie si tváre a dôstojnosti je Slovákov vlastnosť odveká.
Miesto a čas: celý dej sa odohráva v pivnici,
kde medzi zajatými boli učitelia, horár alebo obchodníci.
V malom mestečku istej novembrovej noci roku 1944
pred domom Fischla uplatnili pravidlo jeden k desiatim, aby zistili, kto
a prečo vojaka zabili.
Čo sa týka účinkujúcich z každého povolanie je tu jedna postava
a na konci si medzi sebou musia určiť, kto zomrie, čo iné im ostáva.
Ondrej – ľúbil Fanku, že bol ochotný za ňu aj svoj život dať
a dôstojníkovi von Lucasovi neprišlo divné desať ľudí v pivnici mať.
Nepáčilo sa mu správanie ľudí,
šiel by už domov, lebo sa už v pivnici nudí.
Fischl je nemecký obchodník, ktorý sa staral o jedlo, bol spojkom
s vonkajším svetom,
chcel ich vyslobodiť z pivnice mierovým kvetom.
Tulák volali ho Niktoš, Bludár, vagabund, boľševik, má on štyri mená,
sám so sebou spokojný, nechýba mu zmena.

Uhrík kedy sa už dostane z pivnice sa už nevedel dočkať,
ale zabudol, že si karma na neho vie počkať.
Umelo si myslel, že je najlepší holič v meste
a že po zabití tuláka mu už nič nestojí v ceste.
Ale zabudol, že major stále nosí zbraň vo veste.
Šustek klamať, aby sa dostal z pivnice, mu nerobilo problém,
lebo v meste na návšteve on bol len.
Tomko malý muž s okuliarmi a s dotrhaným kabátom asi nejaký čudák,
ale on krv za uchem obhajuje, že vraj spadol na čumák.
Terezčák mal niečo po sedemdesiatke a bol v pivnici s Fankou
a Ondrejom od začiatku,
chytili ho ako prvého, tak aspoň chcel pomstiť smrť syna
na jeho pamiatku.
Pani Babjaková je pôrodná babica, chcela, nech ju pustia, že ona
robila veci pôrodné,
ale trošku im zaklamala fakt, že to bol potrat pôvodne.
Pani Lekárniková bola v stredných rokoch a pred poštou ju zatkli,
a aby sa nedozvedela, že Marika mala niečo s jej mužom, je
tento svet krátky.
Marika Mondoková mladé dievča a pekne kreslila,
chodila na kurz šitia, učila sa nemecky, no ani tá nemčina jej na
záchranu nestačila.
Dej sa odohráva po potlačení povstania slovenského národa,
a že sa všetko odohráva v pivnici počas novembrovej noci
1944 nie je náhoda.
Nieko zabil vojaka, ktorý bol strážca majora von Lucasa,
ten nestráca čas a vydáva pokyn, nech zaistia každého, kto po devätnástej
hodine po ulici túla sa.

Rukojemníci netušia, prečo ich zaistili.
Utešovali sa, že to kvôli tomu, že boli po devätnástej vonku najskôr,
ale Terezčáka zaistili pred devätnástou, ba aj skôr.
Až keď priviedli Mariku, tak prečo sú zajatí raz dva zistili.

Autor postavil postavy do nebezpečia, aby videl, ako sa jednotlivá
postava zachová,
no nikto nečakal, že Uhrík tuláka dobodá.
Do pivnice príde Fischl, nesie správy: „Keď sa do rána nájde vinník, ste
všetci prepustení,
ale ak nie, pán nariadi, že ste všetci obesení.“

Sľubuje im, že skúsi zmieriť trest, no nevie im zaručiť, či sa mu
podarí anulácia,
ale poteší sa, keď zistí, že vojak bol opitý, čím sa úplne mení situácia.
Nedisciplinovaný vojak je ten, čo je opitý a správa sa ako teľa,
a tak major premýšľal či nezruší trest, lebo vojak ohrozil bezpečnosť
svojho veliteľa.
Tak sa rozhodol, že potrestá jedného z party,
mali určiť, koho obetujú, nevedeli, tak si budú ťahať
s Čiernym petrom karty.
Neskôr Fischl doniesol kľúč od pivnice, že kto chce ísť preč, stačí ísť rovno
a potom doprava,
len taký háčik, že keď vyjdeš von utekaj, lebo ťa čaká verejná poprava.
Desať ľudí zavretých v pivnici veľkej asi ako Maroko,
majú si vybrať medzi životom a smrťou, vtedy sa ukáže, kto je naozaj
a kto len naoko.
Situácia sa stupňuje, celá skupina je od stresu ako stena bledá,
vedia, že musí sa niekto obetovať, ale nikto svoj život nedá.
Šustek a Pani Lekárniková sa k tomu stavajú cynicky, lebo chcú vyviaznuť
so zdravou kožou,
veria, že to všetko zvládnu s pomocou božou.
Tulák, Tomko, Ondrej a Marika to ešte nejak zvládajú,
kým slabšie charaktery do hystérie už padajú.
Nakoniec to ukončí holič, ktorý zavraždí tuláka,
počuje hlasy, no nikto na neho nehuláka.
On počul výčitky svojho svedomia,
Neutíchajú, stále mu v hlave zvonía.
Pohľad a reči od ostatných mu nepomáha,
a obetovať sa čím ďalej väčšiu chuť máva.
Hoci ho Tomko presviedča, nech ostane, on je presvedčený, že ide
a už asi všetci vieme, čo po tomto príde.

JÁN BOTTO - SMRŤ JÁNOŠÍKOVA

Literárny druh je lyrika,
a Jánošík si k nespravodlivosti neprivyká.
Literárny žáner je zastúpený baladou,
a ako, že ho nikdy nechytali, bolo pre nich záhadou.
Žáner je lyricko-epická skladba,
najprv nás čaká poprava a potom svadba.
Literárne obdobie deja patrí do romantizmu
a okrem pravdy aj k sebe spravodlivosť prizvú.
Čo sa týka témy, tá je nad slnko jasná,
obraz ako duša Juraja Jánošíka zhasla.
Poukázať na Jánošíkov osud je tu deja idea,
jeho matka odmalička jeho cit pre spravodlivosť videla.
Ale aj tak nakoniec ho krutý osud postihol,
ale môže byť spokojný, dosť ľuďom počas neho pomôcť stihol.
Jánošík bol človek, ktorý položí život za slovensky národ,
musíš sa s tým narodiť, neexistuje na to návod.
Čo sa týka deja, ten sa na deväť spevov delí,
len škoda, že Jánošík je voľný posol neskoro zdelí.

V prvom speve sa opisuje prostredie, v ktorom sa Jánošík narodil
odmalička až po smrť sa dobrého dosť narobil.
Ďalej autor ospevuje Jánošíka a jeho družinu, čo všetko dobre robia,
keď v dobe kde pánovia berú chudobným svojou činnosťou tú dobu zdobia.
Dvanásť hôrných chlapcov sedí na Kráľovej holi pri ohni,
keď nás chceš chytiť, tak si pohni.
Sedia už len desiati z pôvodných dvanástich,
nechali sa chytiť dvaja z nich.
Zrazu banda statných mužov zborovo vzlykla:
„Veď oni nám zajali nášho Jánošíka!“

V druhom speve sa opisuje ako Jánošíka chytali,
no dobre vieme, že ho chlebom a soľou nevíтали.
Jánošík sa v krčme stáva obklúčený,
ale on nebol ešte so svojou bandou rozlúčený.
Ale bol odhodlaný sa tomu všetkému brániť,

kým nepresekli žilku na opasku, nepodarilo sa im ho zraniť.
Dali mu ponuku, že ho pustia, keď im povie, kde má svoje poklady.
No on im nič nepovedal, tak dostal trest popravy.
V treťom speve je opis mesta, kde je Jánošík väznený,
prišla sa s ním rozlúčiť aj Anička, že : „Aj keď zomrieš, v mojej duši
ostaneš bez zmeny.“
V štvrtom speve sa Jánošíkovi sníva sen krásny,
že nikdy nečakal, že sa objaví v Bottovej básni.
Spomína na slobodu a dúfa, že sa nájde bohatier, čo to vyrieši
a diabol mu v sne pripomína, že sa na neho v pekle teší.
V piatom speve sa priznáva, že zabíjal, ale mal dobrý zámer,
ale aj tak ho neminie tento krutý záver.
Nemohol sa pozerať, ako biedne žijú,
ale oni sú rozhodnutí, že ho aj tak zabijú.

V šiestom speve Jánošík odchádza na popravu,
uprednostnili ho pred ostatnými, že nemusel ísť ani do radu.
Smúti cela príroda, keď Jánošík po schodoch stúpa:
„Môžete zabiť moje telo ani nikdy môjho ducha!“
Sprevádza ho aj ľud, ktorý sa za neho modlí
a chcú, nech ich panovníka ušetrí, nech nebude taký podlý.

V siedmom speve Jánošík spomína na matku, družinu, vlast a už
mu hlas doznieva,
neskoro prišiel posol, že Jánošík je voľný, on už zomiera.
Ľudia sa na jeho smrť pozerali,
no nevedeli, že víly na Jánošíka dozerali.

V ôsmom speve po Jánošíkovej smrti sa čudné veci začali diať,
ľudia sa na jeho pamiatku držali pravidla - chudobným
dávať, bohatým brať.
Mala prísť jar, no príroda nebola na to pripravená
a šíрили sa reči, že svoj poklad schoval do kameňa.
Ešte sa šíрили reči o svätajánskej jeho moci
a ľudia verili, že im je stále napomoci.

Deviaty spev je už posledný
a tam, kde sa Jánošík dostal posvätný.
Táto svadba Jánošíka s kráľovnou víl Kráľky
umožnila, že aspoň môže Jánošík dávať na svoj ľud pozor z diaľky.

Toto všetko je dôkazom ožitia jeho odkazu v ľude,
všetko by bolo normálne, ak by žil v kľude,
ale potom o kom písať Botto bude?

Čím viac dobrého do príbehu toho dávaš,
tým zvyčajne krutší osud mávaš.
On chce chudobným iba pomáhať,
ale zbytočne sa vo fanatickej krajine pravdy domáhať.

JÁN PALÁRIK - ZMIERENIE

Žánrom tohto diela je veselohra
a, žeby sa už tolerancia vrstiev pohla?
Vonkajšia kompozícia sa člení na tri dejstvá,
tak majú postavy dosť času sa ísť prejsť a...
Expozícia je zoznámenie s postavami a vzťahmi medzi nimi,
kde sú postavy z mäsa a kostí a nie z hliny.
Ďalej je tu vnútorná kompozícia,
vo veršoch a rýmoch je diela definícia.
Kríza Rohon vyznáva lásku nepravnej grófke, barón žiada o ruku nepravé
dievča z ľudu,
barón jej kladie otázku, či manželia oni dvaja budú?
Je to zaujímavé hlavne, keď sa Elisa a Miluša spolu na nápade spoja,
kde sa grófka namiesto grófskych šiat oblečie do kroja.
Kolízia oznámenie príchodu mladoženícha a záměna postáv grófkyn
a jej spoločnice,
kde si stihli vymeniť šaty aj úlohy, kým poslali ženícha po nožnice.
Rozuzlenie je vysvetlenie situácie a účasť na dožinkovej slávnosti,
a že sa obidve zamenené strany navzájom páčia, je zákon schválności.
Miesto, kde sa to všetko odohráva, je grófkyn statok,
vymenila si rolu kvôli tomu, či ju gróf chce z lásky alebo, že má
majetku dostatok.

Idea spoločenské a národné zmierenie ľudu a šľachty
a aj gróf si zmenil postavenie, aby zistil, či ho chce z lásky alebo
iba, že má jachty.
Môžeme prejsť k tomu, aký má charakter každá postava,
len každý sa pomenil, nikto so svojou pôvodnou rolou neostáva.
Miluša Orišková hrdo sa hlási k slovenskému národu, je dcéra učiteľa,
vie cudzie jazyky, hra na klavíri, je sebavedomá, múdra oblasti, čo
jej idú ma veľa.
Má s grófkou dobrý vzťah, celý dej je jej po boku,
aby sa grófkina láska neskončila po roku.
Grófka Elisa Hrabovská už v detstve sa stala sirota
a odmlada je zasnúbená s Ľudovítom, čiže láska ich života.
Je pekná, milá, správa sa slušne k služobníctvu, ale aj k vladárom,
vplyvom Miluše hovorí po slovensky, no oficiálne sa hlási k Maďarom.
Barón Ľudovít Kostrovický snúbenec Elisy, ktorý v Budapešti študoval,
je priateľský, v citoch úprimný, čiže pred majetkom by radšej lásku
v živote budoval.
Hoci je slovenského pôvodu, hlási sa k maďarskému národu,
ide mu o úprimnú lásku, žiadne drahé darčeky on Elise daruje,
hoci aj jahodu.
Zememerač Rohon, priateľ Ľudovíta, bol pôvodom Slovák, ale
sa pomaďarčil,
a Miluša ho presvedčila, aby sa vrátil na Slovensko, aby sa odvdáčil.
Capková je komorná grófkou, ale namyslená, najnesympatickejšia spomedzi
všetkých slúžok,
najprv ti podá pohár vody, a potom ti nedaruje ani jeden dúšok.
Od postáv sme sa dostali až k deju,
kde sa preverovali, no na konci sa z toho smejú.
Do kaštieľa prišiel otec Miluše s prosbou o príspevok na opravu školy,
grófka mu to odsúhlasila, veď je to jasná odpoveď, ktorú volí.
Že má prísť na návštevu jej snúbenec, si zapísala do denníka,
a tak sa dohodla s Milušou, že spravia malú skúšku na ženícha.
Zatiaľ prichádza barón Ľudovít aj s priateľom Rohonom,
ale o kroku, že si vymenili roly, nevedeli oni o ňom.
Myšlienka, že si vymenia úlohy aj barónovi v hlave vznikla,
ale grófka hovorí slovensky, oni maďarsky, tak ich komunikácia zanikla.
Od grófa si vyslúžila prezývku panslávka,
odkedy ju videl, je na nej nalepený ako prísavka.
Navzájom si oni lásku úprimnú vyznávajú
A že sú v prestrojení tiež obidvaja priznávajú.

Miluša a Rohon sa priznali k výmene, sa čudovali, na čo sa to hrali,
veď pri láske je dôležité iba, aby sa radi mali.
Iba pravá barónka ešte drží v tajnosti svoju identitu,
akoby to bolo reálne, príde na dožinky ako predstaviteľka ľudu bez citu.
Barón je ochotný sa s ňou oženiť, aj keď má nízky pôvod,
a že sa to nemá, lebo on je barón a ona poddaná, neberie ako dobrý dôvod.
Každý si našiel správneho partnera až keď sa to vyjasní
a z veselohry s tromi dejstvami sme skončili až pri básni.
Zvyčajne to tak je, že osoba, ktorá sa ti nezdá,
je skoro vždy v tom príbehu hviezda.

Dávid Ivan, 15 rokov, Choňkovce

Študenti

DO 18 ROKOV

Róza

POSLEDNÉ POVSTANIE

Každý deň premýšľam, či bude mojím posledným. Žiadny mučiaci nástroj by mi nedokázal spôsobiť také trápenia, aké mám z nevedomosti o mojom osude. Pravdou je, že už desať mesiacov som väznený a úpenlivo čakám na ten deň, kedy pred mrežami zastanú strážcovia so slovami: „Dnes dostaneš, čo si zaslúžiš.“ alebo „Na šibenicu s tebou!“ Po takom dlhom čase som si už začal domýšľať, ako ten deň bude vyzeráť. Budem sedieť chrptom opretý o chladný múr podzemnej väznice s nohami vystretými pred mnou a rukami v lone. Začujem kroky strážcov, lebo ich ťažké čižmy sa tu ozývajú aj pri nočných zmenách, a potom dvaja z nich zastavia pred mojou celou. Zaštrngajú kľúče, dvere s mriežkou sa s vrzgotom otvoria a oni zahučia tú obávanú vetu: „Janko Kráľ, dnes je ten deň!“ Teda, ako som už povedal, ešte som sa úplne nerozhodol, čo asi povedia.

Ja zdvihnem hlavu a zahľadím sa im do očí. Chcem, aby si ma poriadne prezreli. Nech sa im vryje do pamäti môj unavený výraz, zarastená brada a neupravené vlasy. Nech zbadajú, ako som tu posledných desať mesiacov žil – bez slnka, čerstvého vzduchu či pohodlia počas chladných zimných nocí. Nech si domyslia, že ma tu navštívilo množstvo špinavých potkanov a teplé jedlo som nemal ani nepamätám. Chcem, aby si to uvedomili.

Samozrejme, bolo by odo mňa neúctivé nespomenúť, že po celý čas mi tu robil spoločnosť ešte niekto - Ján Rotarides. Ten najodvážnejší a najobetavejší človek, akého poznám. Bez neho by vzbura nikdy nebola vznikla. Vďaka nemu sa k nám pripojilo množstvo Slovákov, ktorí boli ochotní bojovať za našu vlasť. Nanešťastie nás tí bezcitní pomaďarčení vojaci chytili práve vtedy, keď sme sa blížili k víťazstvu. Vzali mňa i Rotaridesa, a to, čo na nás za trest následne vykonali, sa nedá ani opísať, boli to muky. A za čo?! Pretože chceme slobodu? Lebo túžime po národe, kde budeme môcť vyjadriť svoju lásku a hrdosť na naše dejiny? Po národe, kde budeme samostatní, nezávislí a konečne svoji? Veď ja ani nemám nič proti Maďarom! Je to svojprávny národ tak, ako ten slovenský, a keby sme žili v mieri, bol by

priestor i na spoluprácu. Ale tá ich nadradenosť a neprávom získaná moc spôsobuje, že si z nás robia otrokov! Áno, otrokov.

Potom na mňa ešte viac nakričia, lebo ja sa tak rýchlo do rúk Maďarov nedám. Vtrhnú ku mne do cely, drsne ma schmatnú pod ramená a násilím vyvlečú von. Predstavujem si cestu von – k šibenici. Strážcovia ma silno stískajú. Naschvál spomaľujem krok, ale viem, že cieľu sa aj tak nevyhnem.

Na konci studenej a temnej chodby na nás čaká ďalší strážca. Kývne svojim spoločníkom hlavou, aby pokračovali vo svojej práci. Potom vyjdeme hore kamennými schodmi do hlavnej budovy, kde sa zdržiavajú iba pracovníci a poprední muži. Sme v akejsi miestnosti s ošarpanými tapetami a špinavými oknami. V strede sa skvie mohutný drevený stôl, za ktorým sedia postarší muži, niektorí usilovne píšú, iní fajčia a kde-tu prehodia pár maďarských slovíčok. Je mi zle z toho, ako môžu mať to srdce zradiť svoju vlasť, v ktorej vyrastali. Naši predkovia museli veľmi tvrdo pracovať, aby sme mohli žiť v tejto krajine, a oni to chcú tak ľahko a rýchlo zahodiť za seba?

„To vás opustila už všetka slovanská krv?!“ zakričím na nich. Muži na mňa jeden po druhom otrávene zazrú, no znovu sa vrátia k svojej práci. Nielen, že už nás, Slovákov, nevnímajú ako národ, ale ani ako ľudí? Kde sa podel súciti, ľudskosť, súdržnosť? Sme azda zvieratá? Už sa svet načisto zbláznil?!

Strážcovia mnou trhnú a pokarhajú ma, prikážu mi, aby som bol ticho. Rýchlo ma vyvedú z budovy von a ja sa obzriem na miesto, kde som strávil posledných desať mesiacov svojho života. Budova je vysoká s množstvom okien, staré tehly už strácajú farbu a múry obrastá brečtan. Rozmýšľam, koľko väzňov už prešlo po tomto chodníku z mačacích hláv, na ktorom stojíme. Koľko ľudí už zomrelo pod rukami týchto pracovníkov. Označujú sa za ochrancov zákona a sami sa stávajú ničiteľmi národa. Na akých hodnotách to budujeme našu spoločnosť? Zakazujeme slobodu a podporujeme krutosť? Kde sme sa to len dostali?

Zahľadím sa na ulicu predou mnou. Ako dlho som už necítil čerstvý vzduch, slnečné lúče dopadajúce na moju tvár a svieži vánok hrajúci sa s mojimi vlasmi. Toto by bola dokonalá chvíľa na písanie básní. Mohol by som napísať svoju poslednú báseň, na rozlúčku. No ruky mám spútané, tak ako aj hlas. Kto by ma už len teraz vypočul? Ja, Janko Kráľ, odsúdený na smrť, sa ešte zaoberám poéziou. Aké patetické a naivné, že si myslím, že na mojich slovách ešte niekomu záleží.

Nechcem však strácať nádej, preto premýšľam nad niečím príjemnejším, napríklad nad mojimi priateľmi. Ľudovít Štúr – môj ochranca a vodca slovesného národa, ktorý ma uchýlil uňho v domácnosti, keď mi v živote do cesty vstúpili prekážky. Jeho verní priatelia Hurban a Hodža, s ktorými vypracovali Žiadosti slovenského národa, kde svojou dobrosrdečnosťou cisárovi navrhli moje prepustenie z väznice. Nanešťastie za to boli tvrdo potrestaní, a to tak, že na nich vydal zatykač. Napriek svojej nekonečnej ochote a priateľskosti som k nim však nikdy necítil nič viac, jednoducho sme si neboli blízki. Jediná osoba, ktorá sa mi kedy priblí-

žila k akejsi duševnej spriaznenosti, bola moja matka. Je to jediná žena, ktorú som kedy miloval a na základe devínskej prísahy aj jediná, ktorú budem milovať. Je nežná a láskavá a napriek mojim štyrom súrodencom si vždy našla čas pre mňa. Poskytla mi pochopenie, keď som bol inými nazvaný čudným, a porozumenie, keď ma druhí zavrhlí pre moju odlišnosť. Nikdy nemala záujem o moje národno-buditeľské názory, ale básne si vždy vypočula. Zvláštna žena, ale taký som aj ja.

Strážcovia ma vedú ďalej a čas sa neúprosne blíži. Začína mi byť nevoľno a ja rozmýšľam, či z nedostatku živín alebo zo strachu pred tým, čo má nasledovať. Nahováram si, že musím byť silný. Ešte nie je koniec! Viem, aké je moje poslanie a to, čo som na tomto svete vo svojom čase vykonal, nevyšlo nazmar. Viem, že sa o náš národ niekto postará. Nebudem to ja, ale verím, že moje meno nebude zabudnuté.

Prichádzame. Už z diaľky zbadám neveľké námestie obkolesené obchodmi, bankami či stánkami. V pracovných dňoch a za pekného počasia, keď sa tu zdržiava kopa ľudí, by mohlo vyzeráť aj sviatočne. No teraz napriek jasnej oblohe nad týmto miestom panuje pochmúrna nálada. A možno si to iba sám nahováram, lebo viem, čo ma tu čaká.

Zrak mi zabľúdi k vysokému stožiaru, z ktorého bočí akási drevená lata. Pripomína mi ruku. Je to azda smrť? Už takto z diaľky mi ponúka jej rameno, aby som sa ho chytil a ona ma odvedie preč? Nie, už na mňa dolieha únava. Nie je to žiadna ruka, ale šibenica. Veru, z laty visí hrubé a odolné lano. Postupujeme ďalej, každým krokom som bližšie a bližšie. Čo mi však uniklo, zatiaľ čo som premýšľal nad svojím nešťastným osudom, na námestí sa začnú zoskupovať ľudia. Najprv ich je iba pár, no kým ma strážcovia dovedú rovno pri šibenicu, predou mnou stojí niekoľko tuctov divákov. To všetci z nich chcú vidieť moju smrť? Či ma azda znenávideli? Veď predsa všetko, za čo som kedy bojoval, všetko, čo som si v živote ctil, boli títo ľudia! Chcel som pre nich len to najlepšie! Slobodu, rovnoprávnosť a národ, na ktorý môžu byť hrdí. Bol som im druhom a takto sa mi stavajú chrbtom. Som sklamaný, že nevidia pravý zámer mojich snáh a činov.

Skloním hlavu a snažím sa prestať myslieť na ten obrovský smútok, ktorý cítim. Naopak obrátim hlavu k oblohe a nechám slnečné lúče, aby ma upokojili pohladením tváre. Cítim sa, akoby už na ničom nezáležalo. Môj život sa blíži ku koncu a už ma nemá čo trápiť – ibaže moje srdce trpí. Smúti za budúcnosťou, ktorá by mohla byť, keby som ešte dostal milosť žiť ďalej a pokračovať v mojom poslaní. Chcem byť bojovníkom a šíriteľom dobrých správ, chcem ľudí budiť k vedomiu, viesť ich k slobode a pomôcť im vyhrať. Ako môžem odtiaľto odísť, keď viem, že som to úplne nedosiahol? Ako môžem byť sám so sebou spokojný?

Chvíľu predstieram, že svet naokolo neexistuje, no z myšlienok ma vytrhne akýsi šum. Diváci šepkajú a je ich čoraz viac. Som si istý, že ma poznajú, veď predsa bolo moje meno spomenuté v prvom politickom

programe nášho národa. Odsudzujú ma, pretože pre mňa je prenasledovaný Ľudovít Štúr, najvýznamnejší Slovák súčasného sveta?

Vtedy, keď som si istý, že toto je najzúfalejší moment v mojom živote, sa z davu odrazu ozve mocný, no jemne trasľavý hlas: „Janko Kráľ je nevinný!“ Rýchlo v dave vyhladáam toho smelého človeka, čo to vyslovil – mladý muž či azda chlapec. Naše pohľady sa stretnú. Za ním stojí akási postaršia žena oblečená celá v čiernom a chlapca potichu zahriakne, aby bol ticho. Keď sa ku mne obráti aj ona, vidím, čo mi chce povedať. Má v očiach také nešťastie ako ja. Obaja smútime za tým, čo mohlo byť, keby bol osud na strane Slovákov.

To, čo nasleduje, ma prekvapí ešte viac. Iný mladík vykríkuje ešte hlasnejšie: „Nechajte ho žiť!“ K týmto odvážnym slovám sa pripojí čoraz viac prítomných. Kričia, vystierajú k nebu päste, dožadujú sa spravodlivosti. Nie je ich veľa, na námestí sa nachádza nie viac ako tridsať ľudí, no i tak ma to dojíma.

Zrakom prechádzam po všetkých. Neuveriteľné je, že každý z nich má odlišný príbeh, prečo je tu a ako sa sem dostal, no rovnaký cieľ. Mýlil som sa. Slovákom vôbec nie je jedno, aká bude ich budúcnosť. Urobil som takú veľkú chybu, keď som ich podcenil. Práve teraz dokazujú, akí sú silní, odolní a spolupatriční, dokážu rozoznať nespravodlivosť a urobia čokoľvek, aby nastolili poriadok. Sú pracovití, tvrdí a vytrvalí, ale stále vnímajú krásu života a dôležitosť slobody. Aký úžasný je ten náš národ! Je mi ľúto ho takto opustiť, no už viem, že stále je nádej. Pod správnym vedením získame čokoľvek, po čom túžime. Nie, nezískame – vybojujeme si to. I v tomto momente to vidím. Diváci stále protestujú proti neprávosti a ja, akokoľvek ma tento koniec mrzí, už môžem statočne a hrdo prehlásiť, že svoju robotu na tejto zemi som si splnil.

S láskou sledujem výjav predou mnou a hovorím si, že moja posledná spomienka na náš svet je nádherná. Aký krásny pohľad na ľud slovenský. Mám toľké šťastie, že som jeho súčasťou. S úsmevom sa znovu zahľadím do neba a cítim sa, akoby som prekypoval hrdosťou. Teraz už viem, že náš národ bude žiť.

Gréta Ulická, 16 rokov, Oslany

PSÍ POHĽAD

Vonku pršalo. Ešte pred chvíľou bolo počuť veľké kvapky dažďa bubnovať na okná starého domu. Na zlomok sekundy ostalo hrobové ticho. Potom do okien udel prudký vietor spolu s ďalším náporom dažďa, až sa zdalo, že to okenice nevydržia.

Bol neskorý večer – sviatočný večer. Na stole ostal takmer prázdny pohár od vína a na malom konferenčnom stolíku sa vynímali posledné dva kúsky koláča. Teda, nazvať ich poslednými je odvážne, lebo dokopy ich bolo asi päť. Špinavý riad po slávnostnej večeri bol už umytý aj uprataný, nezabralo to ani pár minút. Tak to chodí, keď človek žije sám.

Jeden tanier, jeden pohár.

Jedno kreslo, jedna posteľ.

Ved' čo iné človek potrebuje?

Michael Alten sedel v kresle, nohy vyložené na stolíku, pohľad zavŕtaný do starého televízora. Pretrel si oči, lebo mal pocít, že sa mu začína rozmažávať obraz. To bolo možno aj vinou televízora, ktorý bol trojrozmerný, s rokom výroby zrejme v minulom storočí. Pozeral historický dokument, ktorý osobne, ako učiteľ slovenčiny a milovník dejín, považoval za veľmi zaujímavý. No v tento večer ho dokument len privádzal k pochmúrnym myšlienkam. Zložil si nohy zo stolíka a vzal si ďalší zákusok, ktorý bol skutočne lahodný, no ani to množstvo cukru, roztápajúce sa na jazyku, nezahnilo dotieravé myšlienky. Ved' mi nič nechýba, opakoval si, mám všetko, čo k životu treba. No fakt, že sedel sám v dome na svoje narodeniny a triasol sa od zimy, lebo opravár kúrenia už niekoľko dní neodpovedal na jeho sťažnosti, mu značne narúšal jeho vnútorné presvedčenia.

Povzdychol si a vypol telku. Spánok zaženie večerné úvahy. V izbe však ostala takmer úplná tma, jediné svetlo tvorila dohárajúca sviečka, ktorá na okne vytrvalo odolávala náporom vetra. O okeniciach sa totižto nedalo povedať, že by zrovna dokonale tesnili. Vedel, že by mal vstať, prezliecť si pyžamo (bol ešte v rifliach, keďže sa rozhodol na večeru slušne obliecť) a ísť si ľahnúť. No nemohol si pomôcť, sedel v kresle a sledoval plameň sviečky. V hlave si pohmkával melódiu obľúbenej piesne, no po chrbte sa

mu ako ranná hmla plazili slová. Odrazu prestalo pršať a melódiu v jeho hlave vymenili len slová. Akoby mu ich niekto šepkal do ucha, akoby sa ozývali v jeho hlave.

Si už pristarý, aby si žil sám. Kto sa o teba postará, keď bude treba? Kto ťa vypočuje, keď sa budeš potrebovať porozprávať? Veď si sám. Si len ty sám.

Osamelosť, to bolo to, čo ho prenasledovalo.

Odrazu ticho preťalo buchnutie. Obzrel sa okolo seba, no videl len tmu. Odložil tanierik, vstal a chcel zasvietiť svetlo, no na polceste k vypínaču dohorela aj tá jedna sviečka. Po chrbte mu prebehol mráz. Opakoval si, že dvere zamkol, okná zavrel a nič sa nedeje. Len jesenné počasie besnie. Kým naslepo hmatkal po stene, ozvalo sa šušťanie a jemný buchot. Konečne nahmatal svetlo a zapol ho. Obzrel sa okolo seba po nie zrovna najmodernejšej kuchyni a obývačke, no nezbadal nič nezvyčajné. Znova sa ozvalo rytmické bubnovanie dažďa. Takmer sa rozosmial nad absurdnosťou tohto celého. Bol to len obyčajný večer.

Pre istotu skontroloval, či sú dvere skutočne zamknuté a okenice zatvorené. Potom vyšiel po schodoch do podkrovnej spálne, zhodil zo seba oblečenie a zababušil sa do hrubej periny. Niečo ho odrádzalo od zhasnutia lampy pri posteli, no povedal si, že musí myslieť racionálne a zhasol.

Zaspal rýchlo, no celú noc sa pod chvíľou budil na zvuky vetra, dažďa a možno len na vlastné sny.

...

Zobudili ho slnečné lúče prenikajúce cez strešné okno. V polospánku vstal z postele, zamieril do kúpeľne, opláchol si tvár a umyl zuby. Obliekol sa a o niečo prebratejši, no so značným deficitom kofeínu zišiel po schodoch a zapol si skromný kávovar, ktorý pred pár rokmi vyhral v nejakej tuctovej súťaži.

Až keď sa okolo neho začala šíriť vôňa kávy, sa skutočne obzrel okolo seba. Takmer sa zadusil vlastnou slinou, keď uvidel ten neporiadok. Vankúše z kresla boli rozvláčené po izbe, vedľa stolíka bol rozbitý tanierik z jeho večerného zákuska, no bez posledného kúska, ktorý zabudol odložiť do chladničky. Celý stolík bol posunutý inak ako si pamätal, že bol večer a šedobéžový koberec bol celý zablatený. Nebol s istý, čo má spraviť. Vykradol ho niekto? Zobrali mu niečo? Veď si bol istý, že zamkol. Odlepil sa od zeme a podišiel ku vchodovým dverám, sledujúc blatové stopy. Skúsil stlačiť kľučku. Dvere boli zamknuté, ako ich večer nechal. Zhlboka sa nadýchol a prešiel krížom cez obývačku k oknu. Až keď pustil dnu denné svetlo, všimol si v rohu niečo, čo tam večer nebolo.

Nie, určite sa včera večer v jeho obývačke nenachádzal veľký čierny pes. Tým si bol istý. Nebol si však istý, prečo tam ale teraz je a pozerá naňho nevinnými uhľovočiernymi očami. Ostali pozeráť si do očí. Chvíľu sa ani jeden nepohol, no potom sa psovi rozkýval chlpatý chvost. Michael pretočil oči do neba a neveriaco sa obzrel okolo seba. Toto bol nejaký zlý vtip.

Nepodarený žart študentov alebo pokus o darček od jeho dcéry. Podišiel k psovi, no ten sa okrem čím ďalej tým intenzívnejšie kývajúceho chvosta ani nepohol. Nemal obojok, ani žiadne iné poznávacie znamenie. A smrdel ako zmoknutý pes.

Michael otvoril vchodové dvere a ukázal mu, aby sa pratal, odkiaľ prišiel. No pes sa ani nepohol. Tak vzal do ruky metlu a vyhnal ho kade ľahšie. Keď zavrel dvere, pozrel na hodinky, vediac, že bude znova meškať. Napravil stolík a kreslo - koberec bude musieť počkať, hoci mu to trhalo jeho nervy pedanta, rýchlo do seba nalial kávu a vybral sa do práce.

Meškal, hoci len pár minút. A, najmä, celý deň sa nevedel zbaviť myšlienky, ako sa mu ten pes dostal do domu. Skutočne nemal kade. Zavolať dcére, či v tom nemá prsty, no okrem značne sarkastického pobavenia na jeho situácii mu neposkytla žiadne relevantné informácie.

Keď sa podvečer pešo vracal domov (opakoval si, že je to dobré pre zdravie) s nákupom v ruke, keďže potreboval nejaké čistiace prostriedky na očistenie koberca. Keď prišiel ku vchodovým dverám, pred nimi verne a až neuveriteľne nevinne sedel pes. Ten pes. Michael sa naňho zamračil a poslal ho preč. Keď sa znova ani nepohol, prešiel okolo neho a zabuchol mu dvere pred ňufákom. Povzdychol si a pustil sa do práce. Vydrhol koberec a dlážku, potom pre istotu vytepoval aj kreslo. A znova utrel dlážku. Pripravil si večeru a chystal sa začať jesť, keď sa znova rozpršalo.

Po večeri umyl riad a pustil si platňu, aby zahnal nepríjemné ticho. Vonku lialo, po raňajšom slnku ani stopa. Z čirej zvedavosti sa pozrel z okna. Ten pes sedel tam, kde ho nechal. Nepohol sa ani o milimeter. Snáď ani len nepohol hlavou, len hypnotizoval dvere. Prešla hodina a Michael menil druhú platňu. Zotmelo sa a pes bol stále na svojom mieste. Prešla ďalšia hodina a v Michaelovi sa začalo ozývať svedomie. Nevedel dostať z hlavy tie jeho oči. Tú oddanosť, ktorá nemala najmenšie logické opodstatnenie.

O pol hodinu otvoril dvere a pustil psa dnu. Prikázal mu ostať na starej deke pri vchodových dverách. Stekala z neho voda, no šťastne krútil chvostom. Michael mu dal zvyšky z večere. Pes ich zjedol v priebehu pár sekúnd. Netrvalo to už hodinu, kým sa rozhodol, že ten spaľujúci pohľad už viac nevydrží. Osušil mu laby a nahnal ho do kúpeľne. Vyumýval ho, až kým nemal pocit, že je skutočne čistý. Potom mu dal aj mäso, ktoré si kúpil na ďalší deň, vybral mu čistú deku a položil ju vedľa svojho kresla. V hlave si opakoval, že nechce psa, že je s tým len oštara, že ho ráno zavezie do útulku.

Okolo polnoci si uvedomil, že sa so psom nahlas rozpráva a škrabe ho na hlave už takmer hodinu. Ale pravdu pochopil až ráno, keď ho namiesto svetla zobudil studený ňufák a miesto otupenej samoty cítil odhodlanie vstať a niečo robiť.

Tento pes nepôjde do žiadneho útulku!

„Dobre nám tu bude, kamoš...“

PREHLTNUTÁ

Babka tvrdí, že po smrti pôjdem do neba a nemám veriť sestre, keď vraví niečo iné. Kričí, že jej ten nový načisto poplietol rozum, rozhadzuje pri tom rukami a vyzerá staršie ako inokedy. Namiesto toho dobiedzam pri sestrinej posteli, nech mi povie, ako to je. „No, radšej povedz mame, že keby sa ti niečo stalo, že chceš ísť na popol. Vlastne, všetkým blízkym to povedz. Lebo náhodou ťa nespopolnia a dajú do zeme takú celú a to je fakt nechutné. Potom budú cez teba liezť červy a bohviečo všetko.“ Premýšľam nad nebom, kedy tam už pôjde babka. Potom si predstavím ako jej z nosa lezú chrobáky. Ak ju nespália, kúpim si motyku, prekopem sa k nej a raz týždenne z nej ten hmyz povyberám. Mala som päť, keď môj pes Mišo zomrel. Mama vravela, že na starobu. O niekoľko dní mi ho priniesla vypchatého vo väčšej darčekovej taške. Na hlave mal prilepenú červenú ligotavú mašľu a oči mu žiarili živšie než pred smrťou. Priala by som si, aby tak raz priniesla aj babku. Uložila by som si ju vedľa seba a každý večer zakrývala teplou prikrývkou. Ráno by som jej na jazyk položila tabletku na tlak.

Keď sa zobúdzam, oči mám plné suchých karpín. Pretriem si ich. Zbadám sestrinho frajera vo vedľajšej posteli. Prenáša na ňu baktérie. Tie sa potom rozlezú po celej miestnosti a nakladú na mňa svoje vajíčka. Akoby nestačilo, že ich má sestra plnú hlavu. V noci ich občas pozorujem, ako jej vrtajú v pokožke a potom cez malé škáry vliezajú pod kožu. Pretriem si oči, odhodím zo seba ťažkú perinu a odkráčam z miestnosti. Cestou zakopnem o jeho topánku. Potichu si čupnem a rozhliadam sa navôkol, či sa nikto nepozera. Potom schmatnem jednu z čižiem a vzduchom ju kúsok preniesiem za tou druhou. Odídem. Dúfam, že mi tie jeho tenisky neostanú za nechtami. Na záchode si stiahnem nohavice a zase raz vidím, že sa zo mňa stáva žena. Spod nohavičiek mi vytŕčajú malé zatočené chlípky. Keď som si minulý týždeň umývala zuby, mama za mnou bez slova prišla, zdvihla mi ruku a do oboch podpazuší nalepila papierik a dlaňou ho ku koži pritlačila tak, aby dokonale priliehal. S kefkou v ústach na ňu zmätene hľadím a keď papierik strháva dole, sú na ňom moje chlpy. Po tvári mi tečú slzy a splachujú so sebou zubnú pastu z kútikov mojich úzkych pier. Pod pazuchou sa mi

o chvíľu objavia malé krvavé bodky a mama bez slova odkráča z kúpeľne. Teraz tu stojím, hľadím si tam dole a znechutene vzdychám. Zo záchoda smerujem rovno do obývačky. Otváram drevenú vitrínu a vytiahnem z nej lepiacu pásku. Malý kúsok odstrihnem a jej okraj preložím, nech mama nemusí nabudúce hľadať, kde začína. Gumičku na páse pyžamových nohavíc odtiahnem smerom od seba a odstrihnutý kúsok si priložím do rozkroku a dôkladne uhladím dlaňou. Potom ho rýchlo strhnem.

Teraz ležím pod zemou. Chcela by som povedať niečo múdre, ale nenamáham sa, pretože ústa mám aj tak plné hlíny. Taká celá klopem na rakvu, že či ma ešte dodatočne nespália a nerozsypú na nejakej peknej lúke. Nech tu nehnijem s ústami plnými červíkov. Keď ma zasypali hlinou, počula som, ako sestra kričí: „Vráť sa nám, mama si už od žiaľu vytrhala všetky vlasy!” Nepáči sa mi, že si mama trhá vlasy. Veď potom nebude mať žiadne a naozaj ju už nijaký muž nebude chcieť. Hmyz okolo seba krmím malými chĺpkami. Musím si krátiť čas, kým sa ku mne neprehrabe mama, sestra alebo babka. A tak tie červy prehltám. Prehltám sa.

Michaela Žatková, 16 rokov, Považská Bystrica

Žiaci

DO 12 ROKOV

Prázdniny

VYBRANÉ SLOVÁ

Nespím, nejem, v posteli ležím
diktátu sa už od včera desím.
Kde je mäkké a kde tvrdé y
z toho mám už roky zlé sny.

Vybrané slová ma v noci mátajú
samé výnimky skrývajú.
Snažím sa pochopiť tie záhady v slovách
prečo si tvrdo vyhral ale mäkký si víťaz.

Prečo je skriňa s mäkkým i,
veď skrýva šaty a skryješ sa tam aj ty.
Keď sa chcem biť, musím silný byť,
ďalšie slovo, ktoré musím pochopiť.

Prečo zmija s mäkkým syčí
a húsky s tvrdým mätko sipia?
Toto nech mi učitelia vysvetlia!

Potím sa a lámem si hlavu
a prichádzam k ďalšiemu slovenčinárskemu hlavolamu.

Rizoto je s mäkkým i ale veď je z ryže varené,
v hlave to mám popletené.
Či už vari ryža prestala ryžou byť,
keď chceme rizoto z nej uvariť?

Sídlisko je bydlisko, kde sa býva
predsa podľa Štúra mäkké i sa používa.
Snažil som sa to do hlavy vryť
a nastal ďalší problém riť a ryť.

Krišťáľovo čistý kryšťál hlasno rinčal
a ja som od zúfalstva do vankúša ryčal.
Mäkké i s tvrdým sa mi pletie stále viac
a to som nezačal ani Rím a rým vysvetľovať.

Ešte na výra som zabudol!
Aby si vedel, že keď je vír tekutý,
píše sa tam mäkké i.

Úbohá Milka, keď dáš zlé i
je to tvoja mýľka.
A keď syr a sira zameníš
pred všetkými sa zahanbíš.

Sir je pán aj bez syra
päťka sa mi zo zošita hlási ako siréna.
Zavyl som hlasno ako sivý vlk
zase som ostal hlúpy ako tlk.
Opravný diktát budem mať,
vraj sa musím naučiť slovenčinu milovať.

POVOLANIE

Rozmýšľal som, čím chcem byť,
aby sa mi dalo ľahšie žiť.
Mama chcela za zubára ma dať
a túto myšlienku u mňa podporovať.

Neviem si však vôbec predstaviť
celý deň ľuďom chrup riešiť.
Vrťania sa bojím sám
u zubára sa len na hrdinu hrám.

Od bolesti ruku v päšť mi zvierá
nech už je zaplombovaná tá diera.
Zubár sa snaží vtipný byť
ja mám skôr chuť ho uzemniť.

Budem farmárom, ozval som sa ako v sne,
nemusí to byť vôbec zlé.
Predstavovať som si zvieratá začal,
aby som vedel čo ma čaká, aby som s tým rátal.

Kohúta sa bojím veľmi,
má taký pohľad dravej šelmy.
Má pocit, že mu patria všetky sliepky,
nechcem sa dať s ním do pletky.

Ku slietkam sa nepriblížim ani omylom,
cítia, že jedávam ich vajcia s chlebom.
Skúsil som koňovi hrivu očesať
a pritom ho osedlať.

Len čo som na neho vysadol,
akoby kôň divé huby pojedol.
Povláčil ma po celej zemi a blate,

prehodil ma cez ohradu, taaak prasiatka tu ma máte.

Skúsil som im vyčistiť chlievik odzadu,
zase som letel cez ohradu.
Na lúke som zbadal kravku sa pásť,
zase som dostal ranu pod pás.

Chcel som jej mlieko okúsiť
a tak svoj smäd zhasiť.
Hľadám jej dole vemenó,
zistím že je to býčie plemeno!

S krikom bežím do psej búdy,
keď tu zrazu hudry hudry.
Vták so sopľom červeným ma naháňa
chliev pre kozu je moja záchrana.

To som sa však veľmi mylil,
keď som sa k capovi pritúlil.
Cap nemal pre mňa pochopenie žiadne
dostalo ma z jeho chlieva kopnutie riadne.

Poslednú skúšku som mal dať
ovečky na noc pozamykať.
Ovečky som začal rátať
a po chvíľke hlasno chrápať.

Všetky mi ušli do hory
to je začiatok novej pohromy.
Farmárom sa stať viac netúžim,
ale čo budem robiť, netuším.

V tom som dostal nové pnutie
učiteľom budem, to bolo vnuknutie.
Deti budú sedieť ticho a počúvať môj výklad
toto je len sen...chápeš, ako príklad.

Stať sa môžeš čím len chceš,
stačí si veriť, že to dokážeš!

TURISTIKA

Predpoveď počasia hlásila jarné počasie
bolo spomenuté iba jemné fúkanie.
Pôjdeme do hory, voľba bola jasná aspoň pre mamu
ja by som bol aj za posteľ a teplú perinu.

Výber padol na vrch Chabanec
čudný názov, ale jeho vec.
Cestovali sme na samý kraj lesa,
kde neboli žiadny chaty, ľudia ani plesá.

Na konci tejto samoty sme auto nechali stáť
a ja som sa začal akosi báť.
Ticho, hmla a čudný pocit všade
zatiaľ sme stáli po kolená v blate.

Bude to dobré, krásny deň, nebojte sa!
Uvidíte ten výhľad a modré nebesá.
Mama bola nadšená, ja už menej
cez slzy sa na ňu smejem.

Šľapať sme v hustom blate začali
výstražné tabuľky nás všade vítali.
Prítomnosť vlka a medveďa hnedého!
Už len tá predstava ma desila celého.

Chlpy mi stáli po celom tele,
pamätal som si ten obrázok na prírodovede.
Mali sme aj sprej na neho, priamo do očí
neviem si však predstaviť čakať, až kým ku mne skočí.

Prestal som sa myšlienkami zapodievať
a radšej do kroku viac pridávať.
Nechcel som byť posledný z davu
aby ma nebral pán medveď ako návnadu.

Nedali sme si chuť ničím vziať
až pokiaľ sa nepohol prvý kriak.
Popravde, keby som bol medveďom
tu si viem predstaviť svoj útulný dom.

Naokolo samý čučuriedkový krík
a na blízku nežil naozaj nik.
Snažil som sa nemyslieť na nič bližšie
a začal som kráčať stále tichšie.

Kopec pomaly stúpala, hustla hmľa,
sľubované slnko bola asi len reklama.
Po pár metroch objavil sa prvý sneh
povedal som si, že nech!

Hĺbka snehu nabrala poriadny rast
bol som zaborený v ňom až po pás.
Zabárali sa mi nohy medzi vetvy
Žiadne značky! Uvedomil som si až vtedy.

Mali sme po hrebeni pokračovať,
keď nás začal silný vietor bičovať.
Nevideli sme už nič len mlieko,
od strachu ma pri srdci pichlo.

Nemal som už žiadnu silu
keď som zacítil vôňu dymu.
Išli sme po nej dúfajúc, že je to sľubovaná chata
a otvorila sa na nej v tomto nečase vráta.

Zamrznutí sme boli na kosť,
neskrývali sme našu radosť.
Pán chaty nám chcel dať jesť
keď sa mu začal pri ponuke jazyk pliesť.

Minimálne dve promile v sebe mal
aj keď svoju triezvosť dobre hral.
Naložil nám polievku zo šošovice
nemal som odvahu ju jesť, snáď nabudúce.

Pohľad do mňa zapichol
aby som si z nej odjedol.
Tak som ju do seba natlačil dáko
cítil som sa ako pako.

Zima mi bola poriadna
a šanca na návrat veru žiadna.
Po hodine návaly vetra trošku prestali
tak sme sa na odchod chystali.

Mínus trinásť a ľadové pichliače v tvári
nedôjdeme na vrchol tejto jari.
1800 nastúpaných výškových metrov
a na sebe2 vetrovky a 7 svetrov.
Rozhodnutie padlo na návrat
tešil som sa, bol to dobrý zvrät.
Dole sme šli podľa našich stôp
vrážali do tých istých zaviatych kôp.

Vedel som už vtedy sám
že na dlhšie turistike zbohom dám!

Mateo Ťurina, 9 rokov, Prievidza

V ZOVRETÍ LÁSKY

nežné slová zaplňajú biele steny
tak ako keď prvé vtáča preletí cez oblak
rastie a silnie

na každej vetvičke je jablko
v každom sú jadierka
prinášajú úrodu
život

rodina

IHLIČIE VONIA AKO RADOŠŤ

detský smiech sa mieša s plačom snehových vločiek
vôňa perníkov maľuje na okná noty piesní
čľapotanie kapra sa mieša
so šušťaním baliaceho papiera
zvony odbili polnoc
nastal čas slávy
nekonečne dlhé ulice znova ožili
sú tu Vianoce

MOŽNO

keby zem lietala
a z oblakov by pršala čokoláda
vietor by ma odvíal kamkoľvek by som chcela
nemusela by byť matika
hodiny by tikali pomalšie
svet by bol krajší
každý deň by sme mohli plávať
vo svojich snoch

Sofia Mária Danielovičová, 10 rokov, Stará Ľubovňa

ZAJACE

Naše zlaté zajačiky,
Majú krásne ňufáčky.
Skáču nám tu celý deň,
Preskočia aj celý peň.

Mrkvu jedia vkuse stále,
Naša mrkva ma na mále.
Aktívne sú vo dne v noci,
Nevidia ich ani vlci.

Keď sa dobre najedia,
Narastú nám jak steblá.
O pár rokov dobré budú,
Na perkeltík nám pobudnú.

LUNKA

Doma je malý psík Lunča,
prezývku ma ako Chrumča.
Hráme sa s ňou každý deň,
pocit je to ako sen.

Keď sa večer dobre naje,
do postele hneď zaľahne.
Ráno je vždy pri Nane
a ja sa z okna dívam na ne.

S bratom často hráva futbal
a ja z toho mávam úpal.
Na slnku sa vyhrieva ako mača,
naša malá veľká Lunča.

KURIATKA

Naša žlté kuriatka,
Túlia sa ak mačiatka.
Staráme sa o ne stále,
budú veľké a nie malé.

Keď sú veľké púšťame ich,
majú u nás veľký prepych.
Najedia sa trávičky,
ako zlaté kačičky.

Po pár týždňoch keď sú veľké,
prídu ich časy neľahké.
Pre nás to však dobre znie,
pre nás je to papanie.

Alica Bartoš, 8 rokov, Prievidza

Žiaci

DO 12 ROKOV

Róza

SVET ZA ZRKADLOM

Cestou domov zo školy som kráčala po hrbolatom chodníku. Rukou som sa jemne dotýkala ovisnutých konárov a ich plápolajúcich listov v jemnom vetre.

Keď som už bola takmer doma, prudko som sa zastavila na susedných schodoch. Zdalo sa mi, že som niečo čudné zahliadla. Medzitým to niečo vykuklo priamo pred mnou. Stál tam veľký, ufúľaný bezdomovec. Preľakla som sa a moja prvá reakcia bola dať sa hneď na útek. Ale moje meravé telo sa ani nehlo. Ten čudák ma razom zdrapil za ruku. Vtedy som už skríkla. Okoliti prechádzajúci ľudia tomu vôbec nevenovali pozornosť. Nikoho ani nehlo! Takto zoči-voči som si lepšie prezrela toho bezdomovca. Nevyzeral najlepšie a veru dosť smrdel. Asi po hrabaní sa v kontajneroch. Z vrecka špinavej bundy vytiahol malilinkú kefu a vtisol mi ju do ruky. „Tak a teraz už choď,“ povedal rázne a bleskovo zmizol. Ako som sa po tomto zážitku ocitla vo vchode domu, netuším. Doma nikoho nebolo. Otvorila som si dvere, vyzliekla si bundu a začala vyzúvať topánky. Ako bez duše som sa presunula do svojej izby a sadla si na posteľ. Myšlienky mi blúdili hlavou ako divé. „Načo mi bude dokelu kefa?“ Nechápala som. Keby mi ten čudák niečo chcel, iste by mu v tom nikto nezabránil. Ale on mi dal len takú čudnú kefu. Vstala som z postele a vybrala som ju z vrecka nohavic, kam som ju vhodila pri vyzúvaní. Hmmmm? Na to, že mi ju dal akýsi bezdomovec, bola celkom pekná a voňala čistotou. Podišla som bližšie k zrkadlu a kefou si začesala svoje dlhé vlasy. Bolo to príjemné. Odrazu som si v zrkadle za sebou všimla akúsi postavu chlapca. Trochu ma to vyľakalo, lebo som si myslela, že som doma sama. Objavila sa priamo spoza mňa a naťahovala ku mne ruku. Odrazu som toho chlapca už videla rovno pred sebou. Miestnosť na opačnej strane zrkadla bola oveľa tmavšia ako moja izba. Všade boli zatiahnuté akési starodávne ťažké závesy a aj posteľ to bola cudzia. Neznámy chlapec zrazu na mňa prehovoril: „Šang šing enna. Ming šang čemi?“ Vôbec som tomu nerozumela. To bola nejaká škrečkovina? „Netuším čo hovoríš, vieš po slovensky?“ Pokúsila som sa o konverzáciu. V tej chvíli som si uvedomila, že mi pripomína Olivera (môjho spolužiaka), do ktorého bol asi každý v našej triede. Mal tmavé vlasy začesané na bok a kockovanú čierno-bielu košeľu.

Na môj vkus bol až príliš upravený a uhladený. „Volám sa Tomáš a toto je moja izba. Často ťa tu vídam a volám k sebe. Ty si si ma však dosiaľ vôbec nevšimla“. S úžasom som ho počúvala a premýšľala, o akej izbe to vlastne hovorí. „A tiež si stretol toho bezdomovca?“ Vyletelo zo mňa a odvrátila som na chvíľu hlavu na zrkadlo pri jeho posteli, aby som skontrolovala svoj dokonalý výzor. Vtedy som to zbadala. Namiesto svojho odrazu som v ňom uvidela svoju presvetlenú izbu s veľkými francúzskymi oknami a svojimi vecami v nej. Podišla som bližšie k zrkadlu a natiahla sa rukou za ňou. Moja ruka nemotorne narazila na odraz zrkadla. „Ako je to možné? Čo sa to deje?“ začínala som panikáriť a zvyšovať hlas. „Nekrič, rozrušíš mojich rodičov a keď sem prídu, nájdu nás tu,“ upokojoval ma pekný neznámy Tomáš. „Neboj sa, prišla si sem pomocou zázračnej kefy a rovnako sa aj vrátiš späť. Ona je tým prenášadlom“. Musím priznať, že táto posledná informácia ma sčasti upokojila. Zvyšok mojej paniky sa rozplynul, keď sme sa s Tomášom začali zhovárať. A veru to boli dlhé hodiny, dni a týždne.

Síce som sa ocitla niekde v inom, neznámom svete, s Tomášom sa mi tam veľmi páčilo. Veľmi rada tam chodievam, ale dávam si pozor, aby si to nevšimli rodičia.

Linda Majtáz, 10 rokov, Stará Turá

VYBRANÉ SLOVÁ A ZMÄTOK MEDZI NIMI

Kde bolo, tam bolo, v jednej škole, ktorú od nepamäti volali Mariánska, sa deti v 3.A učili **vybrané slová**. V jeden poriadne zimný deň sa deti s pani učiteľkou rozlúčili a odišli domov. V tú noc sa stala zvláštna vec. Z pomocných papierov na vybrané slová, ktoré boli nalepené na stene nad tabuľou, všetky vybrané slová popadali.

A tak sa ozvalo malé **by**. „Ja mám nápad!”

„A aký?” spýtali sa spoločne všetky vybrané slová po **B**.

„Rozdelíme sa do skupiniek, podľa toho, do akej skupiny vybraných slov patríme!” ozvalo sa zase malé **by**.

„Dobrý nápad!” zvýskli všetky slová, čo tam stáli a postavili sa ku **by**. Len malé slovo **fyzika** nesúhlasilo, a povedalo smutne: „Ale keď ja žiadnu skupinku nemám!”

Všetci mykli plecami a pobrali sa preč. Malej **fyzike** bolo smutno. Trápila sa a kamarátov to vôbec nezaujímal. A tak prišiel okamih, kedy malé **by** rozhlásilo:

„Všetci vieme ako sa píšeme?” „Áno“, zhúkli všetci naraz.

Toto všetko sa dialo, keď malé slovíčko **fyzika**, sedelo na stoličke pani učiteľky.

„Tak si predstavte svoj názov a podľa toho, po akom písmenku sa píše **Y**. Môže to byť **B, M, P, R, S, V, Z, F**.”

A tak pokračuje malé **by**. „Vybrané slová po **B** ako som ja, postavte sa do pravého rohu ku tabuli. Vybrané slová po **M** do ľavého rohu vzadu. Vybrané slová po **P** do toho pravého zadného rohu ku lavici, ktorú deti nepoužívajú. Vybrané slová po **R** na katedru. Vybrané slová po **S**, postavte sa pred dvere.

Vybrané slová po **V** sa postavte pred tabuľu. A nakoniec, vybrané slová po **Z** pred tú skriňu vzadu!“

Keď malé slovo **fyzika** počulo, že posledné sú vybrané slová po **Z**, s plačom sa vybralo za **by** a prihovorilo sa mu.

„Milé **by**. Aj ja som vybrané slovo po **F**“, povedalo sotva počuteľným hlasom.

„Ja viem,“ povedalo malé **by**.

„Ale ja nemám žiadneho kamoša,...“

Až potom si všetci uvedomili, že sa trápi a oni si ho nevšímajú. A tak sa ospravedlnili a malé **by** povedalo: „Musíme ti nájsť aspoň jedného kamoša!“ Hneď ako to malé **by** dopovedalo, všetci sa rozbehli po triede hľadať ďalšie vybrané slovo po **F**. Ale ďalšie vybrané slovo po **F** nenašli. Vybrali sa hľadať na chodbu. Napokon vošli do 3.C, ale tam tiež bolo iba slovo fyzika. To však vyskočilo z papiera, rozdelilo sa a jedna polovica bola **fyzik** a druhá zostala čistá. Tú druhú čistú zahodili a toho **fyzika**, chytila **fyzika** za ruku a išli do triedy.

Keď sa blížilo ráno, všetci povyskakovali naspäť na svoje papiere, a potom si ešte noví kamaráti **fyzika** a **fyzik** zobrali papier, tam napísali velikánske veľké tlačené **F**, zavesili ho na stenu a skočili tam. Keď deti mali na ďalší deň slovenčinu, ani si nevšimli, že na stenu pribudol nový papier s vybranými slovami, lebo oni sa už dávno učia slovné druhy. Napriek tomu, zo steny sa na žiakov usmievalo vybrané slovo **fyzika** spolu so svojim novým kamarátom **fyzikom**.

Peter Šrank, 8 rokov, Lazany

ZVEDAVÁ KVAPKA

Kde bolo, tam bolo, vznikla jedna kvapka vody. Bývala v jednom obláčiku aj so svojimi rodičmi a mladšou sestrou. Bola veľmi zvedavá, čo sa stane, keď dopadne na zem, lenže ešte bola malá.

Raz v noci jej napadlo, že sa nenápadne vykradne z domu a skočí dole. Tak sa aj stalo. Keď letela, kochala sa šírým svetom. Videla husté lesy, krásne lúky, obrovské polia aj rozľahlé jazerá s príbuznými. Keď dopadla, nič sa jej nestalo, ale len tak tam ležala. Lenže zrazu sa nemohla hýbať. Zamrzla. Celú noc aj celý deň tam odpočívala. Z ničoho nič sa začala topiť. Bol to príjemný pocit sa znovu pohybovať. Zavrela oči a priala si, aby bola už doma. Mohlo sa jej to splniť, pretože o chvíľu kvapke slniečko zohrialo líčka a pomaly letela naspäť do oblakov. Keď prešla cez nadýchanú prikrývku, ocitla sa doma medzi svojimi najbližšími. Rodičia už o ňu mali veľký strach a keď ju uvideli stáť vo dverách, veľmi sa potešili a s otvoreným náručím sa privítali.

Nebola to úplne zbytočná cesta, keďže sa dozvedela, ako to na svete funguje s kolobehom vody.

Lenka Klincová, 12 rokov, Prievidza

Copyright © Kolektív autorov
Vydala Hornonitrianska knižnica v Prievidzi

2024